Массо а мехкашкара пролетараш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областен комитета а Грозненски юркома а, Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган.

КIиранди
3
август
№ 62 (2228)
1958 шу

Мах 20 кап.

Доакъар кийчделга сихде

Нохч-ГIалгIайчен юрта боахама къахьегамхоша балха йоккха котало яьккхай. Ханал хьалха 25 июле цар кхоачашъяьй паччахьалкхенна ялат дIададалара план. Шоай тороний лоархIам а бaь республикан колхозашеи совхозашеи соцам бир Даьхен амбарашка планал совгIа цаIи ахи миллион пунт ялат чутасса. Иштта гIулакхаца укх шера деррига а паччахьалкхенга дIачулургдар а дохкаргдар а ворхI миллионал совгIа пунт ялат да. Шеко яц шоай лакхара декхараш республикерча ялаташ леладераша сийленца кхоачашдергхиларах.

Ка бола ялаташ чуэцилга йистедоаккхаш ремонтно-технически машинно-тракторни станцей колхозийи совхзийи болхлоша хIанз шоай уйла тIайохийт хьажкIаши гидуаргаши чуэцарна юртбоахаман деррига балхаш йистедахарна. Таханарча диййнахь юрташта хьалхашка латтача декхарех лоархIамера декхар да хьайбашта ший ханнахьа доакъар кийчделга. Мишта лел республикан колхозашкеи совхозашкеи из болх?

ГIожа а моша а доакъар сихха кийчдеш да Гудермесски районе. Къаьстта дика лел укхаза дукхагIа пайдане дола доакъар — хьажкIий силос чуйоллилга. Тоъам болаш да 30 июле района совхозаша силос чуйоллара план 70 процент кхоачашъяьй аьлча. Цига йоккха терко ю силос дика хилара из дика Iотоlаю, хьалдизаь даьнна кIоагаш цу сахьате дIакъовл. Районо иштта кийчъяьй 4 эзар тоннал дукхагIа йол, царех 60 процент хьайбаша Iа доаккхаргдолча дIатIаззай.

Дика вIашагIделла леладу хьажкIашта силос чуйоллар, цонаш а дIайийна баьцаш а хьокхилга Наурски районерча колхозашеи совхозашеи. Укхаза хIанззе а 10 эзар тонн гаргга силос чуеллай. Механизатораши, полеводаши, хьайбаш леладераши тIагIертта къовсам лоаттабеш ба 10 августал тIехьадоацаш силос кийчъяра план йизза кхоачашъярна. Цу районе доакъар кийчдар кхы а сихагIа лелоргдар нагахьа санна совнархоза мехкдаьтта доаккхача промышленностан управленес селла сихъенна шоай автомашинаш Грозне хьайийха хиннаецаре.

Доакъар толамца кхоачашдара масалаш кхы а доаладе йиш я. Цхьабакъда бIарчча республика хьаийцача хьажкIаштеи кхыча культураштеи силосовани елга во лел.

Шелковски, Сунженски районашка геттара мела лел силосни гIишлош хьалъяра а ремонт яра а балхаш, хIаьта Назрановски районе силос чуэцача комбайнашта ремонт елга а йистедаьннадац. Колхозийи совхозийи цхьаболча кулгалхоша доккха гIалат ду хьажкIий силос яр тIехьадоахаш. Шоаш мелал лелаелга цу тайпара кулгалхой дашха гIерт, силос ярна хьажкIаш кхаьча яц яхаш. Цхьабакъда ховш да, хIара боахаме хIана яц аьнна, хьажкIаш хьалха дIа а йийна хIанз силос с кхаьча а кхаьча участкаш йолга.

Тахан «Сердало» газета тIа кепа тохаш ба ССКП обкомо баь гIожеи мошеи доакъараш кийчдара бутт республике дIабахьара соцам. Из гIулакх хьожадаь да 1-ча августа денз ерригача колхозашкеи совхозашкеи дика доакъар кийчдар хьадда сихдарна. Партен райкомий, къахьегамхой депутатий районни Советий исполкомай, РТС, МТС, колхозий, совхозий кулгалхой, первични партийни организацей декхар — доакъар кийчдара бутт дIахьош шерра социалистически яхь йоаржаяр, хIара колхозе, совхозе цхьан шераи ах шераи тоъал бизза мах бола доакъар, хIаьта силос хIара Iатта лаьрхIа 15 тоннал кIезигагIа йоацаш кийчъяр Iалашделга да.

Оттадаь декхар толамца кхоачашде мел эшар да вайга. Республике массанахьа а хьалкхеяьй дика хьажкIаш, дика хиннай цонаш а дIайийна баьцаш а. Колхозийи совхозийи кхашка бизза тоъам хилал техника я. Дикача дас санна хьаькъалца пайда эца беза цу торонех.

ХIанз керттера уйла тIаяхийта еза болх вIашагIболларна. ДIадаккха деза цхьабола кулгалхойи специалисташи хьажкIий силос чуйоллилга тIехьадаккха гIерташ зене уйла йолаш хилар. Партен райкомаш, райисполкомаш, МТС-ий директораш декхарийла ба доакъарашта силосовани яра пхе деннара заданеш а оттаяь уж хIара колхозага, совхозага дIакхачийта а уж кхоачашъелга Iалашде а. Силос чуэцача машинашта а силосан гIишлонашта а хIанз а ремонт йистеяккханза йолча йистеяккха еза укх гарггарча деношка. Шелковски района опыто хьахьекхар лаьттан тIа силосовани яр дикка пайдане долга. Из чоалхане доацаш хьажкIашта консервировани яр сихдеш а мах чухьанахьа боаккхаш а гIулакх да, цудухьа из масса а тайпара боахамашта могаде деза.

Дукхача колхозашкеи совхозашкеи транспорт тоъал яц, цудухьа силос чуэцача агрегаташкара из дIаозилга тIехьадувл. Цу хьал тIа колхозийи совхозийи кулгалхой декхар да автомашинех дикагIа пайда эцарал совгIа тракторни тележкехи дукъ увзача транспортахи шерра пайда эцар. Шоай аргIан колхозаштеи совхозаштеи новкъостал де декхарийла я городера организацеши предприятеши. Гарггарча деношка цар районашка яхийта еза ялаташ кийчдеча хана цига хинна автомашинаш.

Дахача шера вай республике моттигаш яр чуйоллача силоса дикалла терко ца еш. Iай кIоагаш хьаделлар, хIаьта цучура силос чIоагIа телха хулар. Из хIанз хургдоацаш силоса ерriга гIишлош дикагIа кийчъе еза, дикка IотоIаеш йолла еза силос, ма-могга сихагIа дIакъовла еза хьалийза траншеяши кIоагаши.

Доакъар кийчдар — бехктокхамера гIулакх да. ДукхагIча даьхе цунга хьажжаь хургда дIахо хьайбай боахам дегIабар. Де мел дезар де деза хIара колхозе совхозе шортта дика доакъар кийчдарна.

Доакъар кийчделга сихде!

Лоаман колхоза ахархой котало

Первомайски района Асламбек Шерипова цIерахча юртбоахама артела къахьегамхошта уж гIоз боахаш хIама хезар укх деношка — сиха а доа ца деш дика а ялат чуэцарах цу колхоза райкомеи райисполкомеи карара-кара тела ЦIе байракх ялар. Района дикагIа болча колхозникашта дуккха нах тIа а болаш байракх дIаелар дукха ца ховш.

ХIанз колхозникаша кхы а дикагIа леладу ялат хьаккхари зрдари. Ялат хьувкъар укх шера вIалла ца хиннача тайпара да — 20—25 центнер гектара тIера. Кхашка а хьатта а дийнахьи буси хIана лелац аьнна болх лел. Механизатораштеи кхаш леладераштеи юкъе хадданза дегIаух къахьегама хьалха латтарий мугIараш.

Хьокхаме чуэц лакхара дика хьийкъа ялат комбайнера А. Попова — Нестеровски МТС дикагIа болча механизаторех цхьанне. Цо хьалхле лелаеча ялат чуэцача агрегата коллективо хьалхара моттиг лаьцай социализман яхьа юкъе. Цунна еннай МТС карара-кара тела ЦIе байракх.

Къахьегам чIоагIа дукхабезарца белгалбувлаш ба колхозникаш — В. Илиев, М. Илиев, ЖIайрахарча ворхI шера дешача школен дешархой М. Ахриев, Д. Цурова, С. Бузуркиев, иштта кхы дукха бaраш.

Механизаторашеи кхашка балхаш дечари болх цхьоагIо йолаш леларца, юртбоахама артело производственни котало яьккхай: паччахьалкхенга ялат дохка оттаяь план ханал хьалха кхоачашъяьй, планал совгIа ехкай хьалхара 1.400 пунт ялатий.

Дика къахьегараш

Дукха ха я «Красный молот» яхача завода коллектив керда техника производствaнна юкъе кхувларцеи къахьегама дисциплина лакхъярцеи доккхий балха толамаш доахаш хьайоагIа.

Цехех цхьаккха а яц хIара бетта ший производственни заданеш кхоачаш ца еш.

— Нохчийи гIалгIайи къамех бола нах цIабахкар бахьан долаш — йоах № 2 йолча цеха начальника нов. Аракеляна — дикача болхлоех хьалъйизар аз кулгалду цех а, завода еррига коллектив а.

Дика къахьийгад № 2—3 йолча цехаша укх тIеххьарча шин бетта. Цу цехашка вIашагIъехка а хIанз болх беш а я комсомольско-кагирхой бригадаш. Цар шоай сменни болх чакхбаьккхачул тIехьагIа общественни балха юкъе а дикка дакъа лоац. Балхара мукъа болча хана къахьегаш, металлолом гулъе лаьрхIад коллективо.

Дика балха толамаш доах шоай производственни нормаш хIара бетта тIеххоачашъеш болча н. н. Ахматхановс. Сайдаевс, Рамазановс, Гичаевс, Мустасовс иштта кхычар. Цар массане а июньи июльи беттай план 200 процентал совгIа кхоачашъяьй. Дукха ха йоацаш завода коллектива юкъе вера тайптайпара балхаш ховш вола, нов. Хасанов. ХIанз токара говзал Iомаеш ва из.

ХIара бетта заводе хулача совещанешка дувц малагIча цехо дикагIа болх баьб. Июль бетта массайолча цехел дикагIа хьокхамаш даьхача № 2—3 йолча цехашта карара-кара тела ЦIе байракх елар, хIаьта цу цехашка дика къахьегарца белгалбаьннача нов. Столпицковнеи Бараненконеи «Сийлен грамоташ» еннай.

Укх тIеххьарча хана ший болх эргабаьккхаб № 4 йолча цехо а. Цу цеха коллективо еча заготовкашка хьажжа мара дика болх бе йиш хилац завода цхьацца йолча цехий.

— Тхой гIулакх дика кхетаду оаха — йоах кузнецийн бригадир волча нов. Олейниковс.— Дика къа хьегаш оаха цхьан минута сецаь латтийтац вокха цехашкара болх.

Болх дика барца белгалъяннай ший производственни план массаз а 300 процентага дIакхоачийташ йола нов. Ерыкина бригада. Июль бетта план 401 процент кхоачашъяьй нов. Бетхера бригадо, 277 процент кхоачашъяьй нов. Шавлова бригадо.

Нов. Шавловс кулгал деча бригадо укх деношка сменах 25 фланц арахеца езача 85 фланц арахийцар, вешта аьлча — план 470 процент кхоачашйир.

Нов. Войцицке кулгал деча цехе ва ше болх бе волавеннача хана денз балха нормаш тIеххоачашъеш вола нов. Элиханов, планал хьалхагIа йистеваьлар из июль бетта де дезаш хинна балхаш даь.

Ала дезаш да завода комсомольски организацес ший болх дика вIашагI а белла толамца дIахьош хилар. Ленински комсомола 40 шу дузаш завода массайолча цехашка хьалхле а лелаеш, цар лаьрхIад из деза ди доккхийча балха совгIаташца белгалдаккха.

М. ОСМИЕВ.

Республикан машин-наькъахой традиционни цIай хьатIакхоачача хана

Доккхача политически, къахьегамеи хьинар айдаларца Советски наха белгалдергда 3-ча августа машин-наькъахоша массаза белгалдеш дола цIай — Ерригсоюза машинанаькъахой ди. ССКП XX-ча съездо хьалхашка оттадаь декхараш дикача гIулакхашца кхоачашду дукха миллионаш болча машина-наькъа транспорта болхлоша. Шерлуш латт машин-наькъий сеть дегIаух мухь кхахьар, цу гIулакхашка хьажжа тоалуш доагIа транспортники вахар а.

Берригача Советски наха санна дика къахьегаш хьабоагIа Грозненски машин-наькъа отделенера болхлой а. ТIехьарча шерашка республикан транспорте доккха хувцамаш хиннад. Къаьстта бIаргагу уж Гудермеса станце. Депон парке я низ бола тепловозаш кердача реконструкцеца тоабаьб машин-никъ, маршрутно-релейни централизацеца лелаеш я стрелкаш, цу дерригача гIулакхаша станцега йиш хилийтай чехкагIа машинаш лелийта а уж лелача хана царна бола кхерам юкъера дIабаккха а. Шинна а оагIорахьа парка маневраш елта юкъедоаладаьд, новкъа йолхаш локомотиваш Iалашъелга вIашагIделлад.

Кердача техникаца тепловозаш лелаечар шоаш тIаийца социалистически декхараш толамца кхоачашду. Ерригсоюзни яхьа итогаш еча хана цхьоалагIча квартале Гудермесски депо коллективанна Машин-наькъахой Министерстваси цар профсоюзан ЦК-си хьожадаьд совгIата лаьрхIа ахча. Хьалхарча ах шера тепловозникаша 2288 еза поездаш дIайигай, 1113 эзар тонн мухь планал совгIа дIа а хьош. Диййнахь-буси локомотив лелар массехк итташ километраш лакхденнад, цунна боарамах тIехьа тасса йоагIачул дукхагIа вагонаш тIехьа тессарах, кхыча бесса аьлча, боарамах тIаийцача декхарел дуккха а дукхагIа да из. Балха хьалхле лелаеш ба — машинисташ нн. Квашко, Радченко, Евдокимов, Клименко кхыбараш а.

Даьй мохк гIадбигар дика къахьегарах Грозненски депон коллективо а. Ах шера машинисташа дIайиихьай 1882 беза мухь тIаболаш йола маршрут, цу гIулакхо 1200 эзар тонн планал совгIа мухь дIабахьа йиш хилийтар. Уж деррига балхаш деш коллективо кхоадаьд 1900 тонн доагам. Болх дикагIа лелабеш хьабоагIа машинисташ н.н. Башлаев, Шкутов, Цехан.

Лакхара балха хьокхамаш гойташ цIайна духьала йоагIа вагони участкан сигнализаценни бувзамеи дистанцей коллективаш а. Мехкдаьттан бедал Iочуйэтташи, бекъа мухь тIаботташи эксплуатацен отдело а тIеххоачашъяьй план.

Наькъа Грозненски отделенен дуккхача участкашка толаме къахьегаш ба шоай мехка цIабаьхка нохчийи гIалгIайи. Къаьстта белгалбаьннаб нов. Шавхалов — станцен Аргун сигналист, станцен Грозный керттера кондуктор нов. Абдусаламов, станцен Гудермеса лакхера кондуктораш н.н. Ахмадов, Алибеков кхыбараш а.

Яхьа юкъера толамаш белгалдеш диццала йиш яц Грозненски отделенен цхьайолча службайи звенойи балха юкъера кхоачамбоацараш. Уж дIададахарна тIагIертта къахьега деза. Цхьайолча участкашка кхоачашъьяц оттаяь йола планаш, балха юкъе ритмичность яц.

Грозненски машин-наькъахошта хIанз а карагIдоалаш дац еррига поездаш графиках дIаахийтар. Ах шера графика тIера яьннай 7,6 процент поездаш.

Из деррига а хул балха юкъе цхьалхле а ритмичность а ца хилар бахьан долаш.

Станцен Грозный болхлоша хIанз а эсала къовсам лоаттабу вагонаш кIезигагIа латтара тIехьа, пар оборот сихъяра тIехьа.

ДIахо грузооборот дегIайоалаярна эггара хьалха дикагIа пайда эца беза лелаш йолча вагонех. Укх шера дахача шерца нийсдича лакхадаккха деза вагонаш йоттилга 12 процента, хIаьта технически сихал — 1,5 процент.

Службай партийни, профсоюзни, комсомольски организацей декхар чухьара пайда эцанза юхедисаьраш гучадахарна а, гуйран-Iана заманна транспорт ханнахьа кийчъярна а машин-наькъахой инициатива тIахьожаяр да.

Социалистически яхь шерра йоаржа а яь, беза мухь кхохьа поездаш вIашагIтохара а дIаахийтара а керда дикагIа йола методаш кара а ерзаяь, вагонаш йоттилга, наькъа, локомотивашта, вагонашта ремонт елга тоа а даь, партийни организацей кулгалца Нохч-ГIалгIайчен машин-наькъахоша деррига а дергда, масса тайпарча балхах йола шера программа ханал хьалха кхоачашъяр духьа.

В. КРАВЦОВ,
ССКП обкома промышленно-транспортни отдела заведующен заместитель.

Куйбышевски ГЭС хьалъерчара гидроэлектростанцен здани тоаеш дола отделочни балхаш чакхдовлаш латт. Дика болх бу цига Н. М. Конюченкон комплексни бригадо.

Цу бригадацарча дикагIа йолча шлифовщицас, комсомолкас Макарова Раисас масса хана тIеххоачашъю машинни зала пенашта (тоадара) отделка ярна йола нормаш.

Сурта тIа: Шлифовщица йола комсомолка Макарова Раиса.

А. Брянова сурт.
ТАСС фотохроника.

Рационализатор Маслов

Вай пятилеткай хьалхарча шерашка, къона болхло волча хана а чIоагIа дукха езаш вар Маслов Петр рационализацеи изобретательствои.

Хала да хIанз, цу дуккхача шерашка Петр Васильевича мел яь рационализаторски предложенеш лархIа. Дукха яхай уж производстванна юкъе. Дага а лувцаш хьадувц цо керда техника Iомаеш, къаьна оборудовани керда йоаккхаш, къахьегама овсарал лакхъеш коллективаца цхьана ше даь балхаш.

Грозненски локомотивни депо цехашка завода маркаш тIайолча оборудованех тарра дукха механизмаш я уж маркаш йоацаш. Цу приспособленей автораш ба дуккха бола токараш, депора слесараш. Царна юкъе ва Петр Васильевич Маслов а.

Подъемочни ремонта цехе хьа чу боагIа рельсаш тIагIолла паровоз. Кийчбеле хул болхлой. Болх бе боалалу мотор, итт-пхийт минот яьлча локомотива йоккха корпус хьалъай а йийя, йоккхача козлаш тIа Iоттаю. Ремонт еш бола слесараш цу сахьате шоай болх бе болалу. Депо керттерча механика нов. Масловс елар из предложени, домкраташта механизаци еи, ремонте хьожабаь паровоз электромоторашца хьалъийбеи, аьнна. Хьалха цу балхага 4 сахьат ха йодар, хIаьта хала болх кулгашца бора.

Инструментальни цехе латт йоккха а йоацаш цхьа агрегат. Шаьрача металла кусок цу агрегата чу дIачу а елле мотор болаболийт мастеро. Пхи минот ялалехьа фабрике бича санна бола кийча ков хьахьокх мастеро. Из ковнаш ду агрегат е предложени еннар а Маслов вар.

Механически цехерча станокий трансмиссех мел йоалла оаса скобкашца вIашагI хетта я. Хьалха тийгаь хулар уж.

— Укх скобкаша — йоах токараша,— шин шера гаргга болх бу, хьалха оасаш вIашагIтегаш кинначa хана каст-каста хедар яраш.

Из предложени елар, нов. Масловс новкъостал а деш, слесара нов. Кривляка.

Къаьстта ше цхьаь болх беш вац нов. Маслов. Цо рационализаторашта пайдане хьехам тел, новкъостал ду цар предложенеш дикагIа тоае, производстванна юкъе йоалае.

— Дерригача балхашта а новкъостал ду сона Масловс,— йоах нов. Проценкос,— хьехамцеи гIулакхацеи деча новкъосталца а, чертежаш кийчдеш а сона Масловс ду гIо дуккхача маьха да.

С. ВОРОНИН.

Кердача толамашка путейцаш

Дикача къахьегама толамашца накъа баьхкар машин-наькъа Грозперча дистанцен болхлой шоай дезача денна. Машин-наькъа болхлой ден сийна йоаржаяьча социалистически яхье доккхий толамаш даьхад коллективо. Хийцай 3415 шпал, 715 ах-шпал. капитальни ремонт яьй ворхI переезда, переездашкеи пикеташкеи бетона бIоагIий дегIад. Наькъа ремонт еш ах шера йола план 104,3 процент кхоачашъяьй. Цхьайтта рационализаторски предложени еннай коллективо, царех производстванна юкъе яхай итт.

ДикагIа болх беш я нов. Гордиенкос кулгалдеш йола барттайна бригада. ХIара денна йола нормаш 185 процент кхоачашъю цо. Ца талхаши цIенеи лелаю стрелкай переводаш комсомолкаша Захарченкоси Дороховаси, дика болх бу хаьхочо Кабановас.

Хоастабе мегаргболаш тоабаьб шоай болх шпалаштеи брусаштеи мазут хьокхаш йоахкача околоткаша. Шоаш даьха толамаш дIахецаргдолаш бац путейцаш.

ЛОРСАНОВ.

ССКП обкоме

Республикан колхозашкеи совхозашкеи гIожеи мошеи доакъараш кийчдара бутт дIабахьарах

Доакъараш кийчдар сихдара боккха лоархIам барца ССКП обкомо соцам баьб: укх шера 1-ча августа денз 1-ча сентябрага кхаччалца республике гIожеи мошеи доакъараш кийчдара бутт дIакхайкабе. Цунца къаьстта уйла тIаяхийта хила еза хьажкIаш моша йолча хана хьажкIий силос кийчъярна.

ССКП обкомо декхарийла яьй республикан юрта боахама министерство, партен райкомаш, райисполкомаш, РТС, МТС, колхозий, совхозий кулгалхой, первични партийни организацеш доакъараш кийчдеча шерра социалистически яхь йоаржае а хIара колхозеи совхозеи цхьан шераи ах шераи тоъал доакъари, хIаьта Iатта 15 тоннал кIезигагIа йоацаш силоси Iалашъе а.

Практиканташа 1400 гектар ялат чуийцад

Тха совхоза къахьегамхошта, ялат чуэцара балхаш деш доккха новкъостал ду юрта боахама механизацен училище деша багIача тханцига практиках болх беча курсанташа.

Ялат чуэцаш техникаш бизза пайда эца ховш хилар хьахьокх № 4 йолча училищан мастеро нов. Ромахас кулгал деча трактористиймашинистий группо. Цу группацарча дешархоша комбайний 5 агрегат лелаю. ВЛКСМ 40 шу дизара сийна социалистически яхье а этта, доккхий толамаш доах, къонача механизатораша. А. Губский а М. Белинский а керте бола агрегаташ цу яхье хьалха латт. Масса хана цаIахи шиъи нормаш йоахаш, хьалхарчо — 315 гектари, шолагIчо — 250 гектари ялат чуийцад, 8000 центнер ялат а аьрдад.

Шишша бIаь гектар ялат чуийцад А. Жежеровси А. Лазаревси кулгал деча кагирхой агрегатий коллективаша.

Кастта юрта боахама механизатораш хургболча кагийча наха дика Iалашъеш комбайнаш лелаяь а ца Iеш, тракторашь а лелаю иштта дика. Трактористий болх беш ба И. Старицкий, В. Абрамов, П. Еланский, И. Бакланов.

Штурвальнеша Ю. Зубковси, В. Волобуевси, А. Копкоси, В. Касмининеи, кхыбарашеи беча дикача балха доккха сий ду совхозе.

Ялат чуэца доладича денз № 4 йолча училищерча практиканташа 1400 гектар ялат чу а ийцад, 18000 центнер ялат а аьрдад.

Г. КОНОВАЛОВ,
Надтеречни совхоза партбюрон секретарь.

Даьхенна лургда цхьа миллион пунт ялат

Ялат — вай Даьхен рузкъа да. Советски наьха дог гIоз доах вай мехка ялат дика хьувкъарахи из чуэцаш механизатораша доахача толамехи долча кердача хоамаша.

ССКП ЦК февральскии июньскии пленумий соцамаша вай юрта боахам дIахо дегIабоалабарна йоккхий торонаш схьайийлай, ахархошта керда низ чубоссабаьб. Тахан, ялат чуэцача, паччахьалкхенна дIалуча хана къаьгга гуш да ахархой айденна хьинар.

Лакхехьа белгалдаьча ССКП ЦК соцамаша дог ураоттадаьча Надтеречни района ахархоша дика хьувкъадаьд ялат, хIаьта из ца дойташи ший ханнахьеи чуийцаь даккхара духьа шерра социалистически яхь а йоаржаяьй. Ялат чуэца долалуча хана дуккха кхоачамбоацараш дар района юрта боахаман балхаца. Юххьанца болх болабаьча хана агрегатий балха овсарал кIезига яр, дуккха ялат довш, нах ца тоъаш моттигаш дукха нийслора. Уж гIулакхаш белгал а даь ший ханнахьа ССКП обкомо критика йир района организацей а совхоза кулгалхой а адресах. Новкъостал дир цу критика тхона.

Совхозий хIара отделене бригаде комбайнерий, шоферий, кхыча специалистий совещанеш йир, ерригача отделенешка техникага хьажа дикагIа бола инженерно-технически болхлой хьожабир, ялат чуэцара балхашта контроль оттайир. Райкома а, Райисполкома а членаша массайолча хана совхозий, отделеней партийни организаторашта а кулгалхошта а новкъостал дир.

Ялат чуэцарна яьржача социалистически яхьа инициатор хилар «Гвардейски» совхоза 4-ча отделенен коллектив. Цо дош делар 20-ча июле паччахьалкхенна ялат дIаденна яла. Царца яхье эттар районера берrига ахархой. Ханал хьалха, 18-ча июле, паччахьалкхенна ялат дIадалара план кхоачашъяь бьлар совхозий къахьегамхой. Паччахьалкхен амбарашка чудехкар 575 эзар пунт ялат. Из соахка цу хана дIаденначул 250 эзар пунт дукхагIа да. Цу коталонаша дог ураоттадаь района къахьегамхой хIанз планал совгIа паччахьалкхенна ялат дIалуш боахк.

Шоай торонашка а хьажаь, укх шера паччахьалкхенна цхьа миллион пунтал кIезигагIа доацаш ялат дала, аьнна соцадаьд районерча ахархоша. Денгара-денга шерлуш йоагIа из керда декхар кхоачашдарна яьржа яхь. 800 эзар пунт совгIа ялат хIанзлехьа паччахьалкхенна дIаденнад районо. Иззал дукха ялат тха районо цхьанна хана а деннадац.

Ялат чуэцаш а, паччахьалкхенна дIалуш а дикагIа болх вIашагIбеллаб «Надтеречни» совхоза 3-ча отделене (управляющи нов. Багаев), 2600 тонн совгIа ялат паччахьалкхенна дIаденнад цига. Цу отделенен комбайнера Актулаев Iумараси комбайнераш болча цун къонгаша Вахаси Iаьласи дика болх бу. Укх шера цар аьрдад 12 эзар центнер гаргга ялат. Актулаев Вахийна балха доаха дика хьокхамаш бахьан долаш кхозза цIе вымпел еннай. Иштта, дика болх беш ба комбайнераш Сатуеви Султабиеви, трактористаш Магомедови Марченкои. Цар хIара дийнахьа 35 гектар ялат хьокх. Шоай декхар дика довзаш дика къахьегаш ба «Надтеречни» совхоза комбайнераш Хадиев, Асхабов, трактористаш Татаев, Войченко кхыбараш.

Ялат чуэцарна доккха новкъостал дир тхона городерча болхлоша. Из заготзерно дIакхухьаш района новкъостал деш ба совнархоза ГIишлоний управленен автобазера шоай машинашца баьхка шофераш. Къаьстта дика болх бу шофераша Б. Черных, В. Большой, В. Хаджимуратовс кхыбараша. Царех хIаране 160—200 тонн ялат дIадихьад элеваторе, хIаьта шофераша М. Лубянцевси, Мордвинцевси, Селиверстовси, хIаране 250 тонн ялат дIадихьад.

Белгалбаккха беза 6000 тонн ялат дIаденнача «Гвардейски» совхоза дика болх а. Къаьстта дика лел цу совхоза 4-ча отделенени (управляющи нов. Потихонин), иштта 3-ча отделенени (управляющи нов. Дуркаев), болх. Цу отделеней комбайнераша Идрисовс, Дешниевс, Трудковс хIара дийнахьа 25—30 гектара тIара ялат чуэц.

Дика вIашагIбеллача кхетама балхо а новкъостал дир из болх дIахьош. Дика лелабир кхетама болх комбайнера Литвиновс. Цо хIара дийнахьа ший коллектива газеташ дешар, беседаш йора. Иштта оттабаь болх геттара а нийса ба. Хан-ханнахьа «къахьегама листовкаш», «Молнеш» арахец нов. Гандарова бригаде. Цар хIара сага шеший моттиг йовзийт.

«Гвардейски» совхоза 1 отделене наха дикагIа кхетабеча тайпара лелабу агитационно - кхетама болх н. н. Султановси, Мачулоси. Знаменски, Мекен-Юртовски библиотекай болхлоша дика новкъостал ду шоай отделенешка «молнеш» арахецаш, наха юкъера кхетама болх лелабеш.

Юрта боахама балхашта юкъе эггара лоархIамегIа да ялат чуэцар. Цудухьа тхой терхам политически кхетама балха тIабахийтар оаха. Дикача болхлочун, механизатора, специалиста болх сиха къахьегамхошта юкъе дIабоаржабора, оаха.

ХIанз, Даьхенна цхьа миллион пунт ялат дала, аьнна шоаш тIаийцаь декхараш кхоачащдарна берriга низ тIабахийтаб районерча юрта боахаман къахьегамхоша.

А. МАГОМАЕВ.

Москва. Ломоносовски проспект.
А. Стужинен В. Куновой сурт. ТАСС фотохроника.

Хьалхле яккхарах сийлен доска тIа

Укх шера 29-чу июле Нохч-ГIалгIай облсовпрофа президиумо 1958 шера шоллагIча квартале республикан промышленни предприятей, гIишлошъеча организацей, машин-наькъа транспорта, МТС-ий, совхозий социалистически яхьа итэгашка а хьажаь.

Республикан сийлен доска тIа йитар:

Грозненски нефтемаслозавода, Октябрьнефта НПУ 2-ча промысла, Октябрьнефта НПУ 1-ча промысла, Старогрэзнефта НПУ 1-чеи, 3-чеи, 4-чеи промыслай, контрольни-измерительни приборий мастерскен, Кавэлектромонтаж треста СМУ, СНХ гIишлошъеча Управленен АТК, КПП, Автэгенно-карбидни завода, Гудермесски локомотивни депон, Грозненски вагонни участкан, Гудермесстанцеш, Ацетонови завода, Грозненски чхьагIара завода, Нохч-ГIалгIай мельзаводоуправленен, № 1 йолча Грозненски Горпрэмкомбинатан, Грозненски Универмага, Староюртовски совхоза, № 6 йолча Шелкэвски племовце совхоза, Горячеисточненски совхоза, Малгобекнефта НПУ, Правобережни НПУ, Крекингзавода, производственни - товарни контоpaн, Малгобекнефта НПУ 3-ча промыслан, Грознефтеразведкан треста АТК, Нефтяникий монтажа треста № 3 йолча Спецмонтажни Управленен, Новогрозненски йIовхала-электроцентрала, № 7 йолча Грозненски маслозавода, моттигерча промышленностан Грозненски кирпични завода, Наурски МТС-а, Тарно-мебельни комбината коллективаш.

Болх дика барах белгалъяьхар:

Старогрознефта НПУ скважинашта капитальни ремонт еча цеха, Грознефтегеофизика треста Грозненски промыслово-геофизически контоpaн, Геофизически ремонтно - комплектовочни контоpaн, Грознефтегеофизика треста № 2 йолча мебельни фабрикан, № 1 йолча мода ательен, № 417 йолча ДЭУ коллективаш.

Социалистически яхь лелаеш шоай декхараш кхоачаш ца дарах

Республикан сийлен доска тIара Iояьхай:

Гудермесски НПУ, 12-ча треста № 5 йолча гIишлошъеча управленен, Грознефтестрой № 1 йолча гIишлошъеча Управленен, Грознерча химически завода, Старогрознефта НПУ 2-ча промыслан, Старогрознефта НПУ ТК, Грознефтегеофизикан треста Малгобекски промыслово - геофизически базан, моттигерча промышленностан Грознерча химзавода, Гаражни эборудованен завода Машин-наькъа 7-ча дистанцен, 12-ча треста № 4 йолча гIишлошъеча Управленен, 12-ча треста № 3 йолча гIишлошъеча-мэнтажни Управленен, Грозненски ТЭЦ-а коллективаш.

ТУГАНОВ.

Машин-наькъа болхлой ди дездеш

Грознерча локомотивни депо болхлоша машин-наькъа болхлой ди дездеш хIара денна керда толамаш дэах.

Тепловозий цеха коллективо из ди дездеш кагий ремонт яь цхьа тепловоз арахеца лаьрхIар планал совгIа. Шоаш тIаийца декхар кхоачашдаьд цар. 24 сахьата ремонт е еза № 20—261 йола тепловоз 12 сахьата ремонт яь арахиййцаб.

ХIанз тоабеш латт цар № 20-257 йола тепловоз. Цар дош деннад нормах 80 сахьат долча, цунна 60 сахьата ремонт яь яккха.

Къаьстта дика болх беш ба цу цехера слесараш Котов А., Игнатов Я., Анохов В., Рэжков И., Ленцов Г., кхыбараш.

Шоай дезача ден сийна дика хьокхамаш даьхад локомотивай бригадаша а. Машиниста Чмыховс ший помощникаца Гускинца 4430 тонн дозал дола поезд йигар, нормах 1500 тонн йоагIача, вешта аьлча, планал совгIа 2930 тонн мухь бенаб цо. Машиниста Рябухина помощникаца Шэвшинца Бесланера Грозне поездаца планал совгIа 1417 тонн мухь бера.

АНОХОВ.

ХIара оалхазаргара 144 фуъ гулдара тIехьа

Коммунистически партеси Советски правительствоси гаргтарча шерашка сага сих доаккхача дулхаи, даьттанеи, шурийнеи США-на тIехьакхе а хьалха довла а, аьнна оттадаь декхар кхоачащдарна шоай низ кхо ца беш дика къахьегаш хьабоагIа Ермоловски оалхазарий совхозера къахьегамхой. ХIанз совхоза фермашка леладеш зIамига а доккха а 110 эзар совгIа оалхазар да. Царех фуаш деш 30 эзар совгIа котам а боабашк а я.

1958 шу долалуча хана совхозе оалхазараш леладеча къахьегамхоша шоашта декхар тIаийцад хIара котама а боабашка а лаьрхIа шера 144 фуъ гулде аьнна. Из декхар кхоачащдарна юхьанца денз шерра йоаржаяь социалистически яхь шоашта юкъе а йоалош, болх дика тоабаь хьабоагIа уж. 6 бетта хIара котама лаьрхIа 93 фуъ, боабашка лаьрхIа 72 фуъи гулдаьд цар. Дерригa ах шера пачхаьалкхенна совхозо дIаденнараш 2,5 миллион фуъ да.

Оалхазарий фермашка болх дика лелабарах совхоза сий деш ба н.н. Карачихина Полина, Алханова Хьава, Янунас Элфа. Цар хIаране, хIара котама лаьрхIача ах шера 100 совгIа фуъ гулдаьд. Царца социалистически яхь а лаьца хIара бетта хIара беттача Iаттагара шура дукхагIа йоахаш хьабоагIа дояркаш н.н. Бурцева Валентина, Шестак Ева кхыбараш а. Цар хIара беттача Iаттагара ах шера 1700 литр шура яьккхай. Шера тIаийца декхар 2400 литр мара йоацача.

Цхьабакъда цу дерригача балхий планаш совхозерча къахьегамхоша тIехкхоачашъяь яле а хIанз Iана оалхазарашта а хьайбашта а эша кхоачам во беш хьабоагIа уж. Iана эшаш йола ремонт яь йистеяьнна цхьаккха помещени яц совхозе. Цул совгIа планах кийчъе езачох ах мара кийчъяь силос а йол а яц цига. Цу гIулакхий ший ханнахьа совхоза кулгалхоша а къахьегамхоша а теркам ца бой совхоза доккха зе дергда.

Иштта тIехкхоачашъяьй совхозо дулхи шуреи дIадалара план а. Планал совгIа ах шера дIаденнад совхозо 150 центнер дулхи, 1092 центнер шуреи.

В. БОГАТЫРЕВ.

1 миллион совгIа ахча кходаьд

Грозненски нефтеперерабатывающи завода 3-ча цеха дикагIа йола участок я нов. Коробкина кулгал дер. 6 беттаи 25 дийнахьи цу участкан технологаша планал совгIа 22 172 тонн доагам даьккхад. Цу хана 1690 тонн Iы (пар), 337 эзар кубометр хий, 10 эзар киловат сахьат электроэнерги кходаьд цар. Уж материалаши реагенташи кхоярах пачхаьалкхенна 1.073.900 сом ахча кходаьд.

Дика болх беш я оператроий — Ковалева Юлеи, Розуваев Аркадеи сменаш.

Участка коллективо комсомола 40 шу дизара сийна декхар тIаийцад: мехкдаьттан сийрда продукташ яхарна шера йола план ши бутт хьалха кхоачашъе, аьнна.

ГЛУХОВ Н.

Китайски студентий письмо

15-ча июле денз «Красный молот» яхача заводе производственни практика чакхйоаккхаш я китайски студентий группа.

«Машиностроитель» яхача заводской многотиражни газете письмо яздаьд цар. Цу тIа язду:

«Красный молот» яхача заводе тхоай эгара хьалхара производственни практика чакхйоаккх оаха. Тхо укхаза хьадаьхка цхьа бутт совгIа ха я. Цу хана чухь дукха хIама Iомадаьд оаха, хIаьта дукха хIама дайза а дайзад тхона. Масала, типични станокаш а иштта завода кхыйола оборудовани а вIашагIъяьха хьежад. Производствaн технологически процессаш яйзай.

Къаьстта балхах лаьца сакъердаме хаттараш деш вар нов. Ко Син-Хэ.

Практике дахалехьа тоъал балха кхетам бацар тха, институте. ХIанз шун заводе дахкарца из дIадаьннад тхох.

Тха практика чакхъяллалца завода болхлоша, мастераша, инженераша чIоагIа новкъостал даьд тхона. Оаха дIатийннача хаттарашта дизза жоп деннад.

«Машиностроитель» яхача многотиражни газетага дехар ду оаха, тхоашкара цу массанена чIоагIа баркал алар, хIана аьлча цар новкъостал даь децаре тха практика иштта дика чакхъяргьяцар.

Тхо тийша да оахош цигара ийца кхетам дешара а балха а юкъе оахош боалабергхиларах».

МАЙОРОВ.

Комсомольцашеи кагирхошеи хьинаре къахьег

Ленински комсомола 40 шу дизара сийна тIаийдаь социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдара духьа социалистически яхье эттар Надтеречни районера комсомольцаши кагирхойи. Ялат чуэцаш дика болх барахи пачхаьалкхенна ялат дIадалара план ханал хьалха кхоачашъярахи ССКП обкомеи НГIАССР-а Министрий Советеи дIалоха тела ЩIе байракх еннай тха района. Шура яккхарна республикерча совхозел хьалха яьннача Надтеречни совхоза а еннай иштта, обкомеи Министрий Советеи дIалоха тела «ЩIе байракх».

Районерча юрта боахама къахьегамхоша яьккхача коталонца хьинарегIа дола дакъа лаьцад комсольцашеи кагирхошеи. Шоашкара хьокхам гойташ къахьегаш ба «Гвардейски» а «Надтеречни» а совхозашка комсомольско - кагирхой агрегаташ тIа болх бу къона болхлой. ХIара дийнахьа 150 процентал совгIа нормаш кхоачашъю Надтеречни совхозерча Цумаевси, Сафроновси, «Гвардейски» совхозерча Идрисовси, Тазбиевси кулгалдеча комбайний агрегаташа.

Дика болх бу «Надтеречни» совхоза къоначa дояркаша Юсуповас, Музаевас, Гвардейски совхоза къоначa доярка А. Дулдаевас. Цунна «Республикан дикагIа йола доярка» яха значок еннай ВЛКСМ ЦК-с.

Даьхенна цхьа миллион пунт ялат дала аьнна района ахархоша тIаийца декхар кхоачаще эггара хьинарегIа дола дакъа а лоацаш, низ ца кхобеш къахьегаш ба тха района комсомольцаши кагирхойи.

БЕРДУКАЕВ.

Алкилбензин арахецар совдаьннад

Дика къахьийгача Новогрозненски нефтеперерабатывающи завода алкилбензин арахецача цеха коллективо ах шера йола план 106,5 процент кхоачаш а яь, планал совгIа дукха тоннаш дикагIа йола продукци еннай пачхаьалкхенна. Белгалдаккха деза, планал совгIа мел енна продукци, из бедалах дIена хьакъоастаяр бахьан долаш енна хилар. Бедалах хьадоала бензин 5,7 процент дукхагIа хиннад.

Цхьа барт болаш, авари ца хулийташ къахьийгар алкилиризаци яь бензин доахача установкай коллективаша. Из бахьан долаш торо хилар реагенташи энергоресурсаши дукхагIа кходе. Ах шера цар кходаьй 70 тонн Iы, 200 тонн совгIа щелоч. Уж декхараш кхоачащдеш чIоагIа къахьийгар н. н. Широковси, Мицукеи. Щукинеи, Лагуткинеи, Борцовси иштта кхыбарашеи.

Цеха ремонтникаша дика кхоачам бир оборудовани тоаеш, Установкай начальникаш бола н. н. Шейкои Кальнойи дукхагIа теркам бе баьннаб технологически режим юкъе озарнеи оборудованех дукхагIа пайда эцарнеи.

Ялх бетта иштта дика къахьийгад НЧК установкан коллективо а. Цу коллективо планал совгIа массехк бIаь тонн дикагIа йола продукци арахиййцар.

Доккхийи сийдолеи декхараш да цеха хьалхашка шоллагIча ах шера латтараш а. Цар шоашта хьалхьашка декхар оттадаьд алкилбензин арахецара план кхоачашъеи, планал совгIа из 10 процент арахецеи, аьнна.

М. ЦУРОВ.

Дика лелабу бувзама болх

Грозненски Линейно-Технически узлан коллективо республикера телефонно-телеграфни бувзам ца талхийташ дика къахьийгад укх шера дIабахача ворхI бетта. Хьалхарча ах шера йола керда линеш яхкара а, ремонт яра а план 112 процент кхоачашъяьй цар. Городашта юкъера линеш телхилга кIезигдаьд.

Шоайла социалистически яхь лелаеча 48 линен болхлочох 20-нех «профессена дикагIа вар» яха цIи тиллай. Царех ба: А. Я. Гашин, П. З. Антоненко, И. Е. Цонамарев, кхыбараш.

Июль бетта дийлхача догIаша цхьацца йолча районашкара телефонно-телеграфни бувзам толхабир. Геттара кхерамеча хьала тIа яр Веданара а Шаьлара а линеш. Цу гIулакха оарцагIа баьннача линейщикаша Iальмате сиха меттаоттайир уж.

Дика болх беш ба 1-чеи, 2-чеи, 3-чеи линейни участкай болхлой Ахмадов Дача, Адамов Мовлди, Эдилсултанов Абубакар, Таджидибиров БаIа, Абдул-Хаджиев АбуIумар, кхыбараш. Линен болх сецаь латтийтац цар. Линейщикаша кхоачащдергда тIаийца декхараш.

С. ХАЧАТУРОВ.

№ 15 йола „Агитатора блокнот“

ССКП Нохч-ГIалгIай обкома пропаганд\ани агитацени отдело арахийцад № 15 йола «Агитатора блокнот».

«Беседашта лаьрхIа материал» яхача рубрика кIал кепа теха я «Правда» тIара хьатIаязъяь «Мехкдаьттеи агрессии» яха Г. Мирске статья. Агитатора пайдане йолаш я Иракахи, Иорданехи, Ливанахи йола справочни материалаш а цу мехкий географически карташ а.

«Тха дикагIа бола болхлой» яхача разделе кепа теха я «Химик Костюченко Александр» яха Б. Борисова корреспонденци.

«Агитационни-массови балха тIа баьккхача земацара» яхача рубрика кIал кепа техай 12-ча треста гIишлой-монтажни управленен агитатора В. Бурова «Дешаца а гIулакхаца а» яха статья. Нов. Буровс ший агитационни балха опыт Грозненскен гIишлонаш хьалъеча моттигашка дIайовзийт. Цига язъя яь хроника а я.

«Агитатора блокнота» тIа язъяьй 1958 шера август бетта беседаш ярна йола техкаши литературеи.

Ю. ПАВАЛЯЕВ.

Нохч-ГIалгIай АССР дукха бераш долча ноаношта „Матерински слава“ яха орденаши „Медаль материнства“ яха медалаши яларах

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

У К А З

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума 1944 шера 18-ча августа арадаьккхача указага хьежжа совгIаташ лулда:

«Матерински слава» яха 1-ча степена орден ийс бер а даь уж хьалкхедаьча ноаношта:

1. **Арапиева** Салгире Сабита — Назрановски района Аьлте-юртарча цIен нанна.
2. **Кондрашева** Прасковья Капитоновнана — Грозней Старо-Промысловски района цIен нанна.
3. **Цурова** Тербота Мадината — Назрановски р-на Буро-кIалхарча цIен нанна.
4. **Чередникова** Мария Григорьевнана — МагIалбикан цIен нанна.
5. **Шахтемирова** Кабуйна — Надтеречни р-на Беной-юртарча цIен нанна.
6. **Шеихова** Ольга Михайловнана — МагIалбикан цIен нанна.

«Матерински слава» яха 2-ча степена орден бархI бер а даь уж хьалкхедаьча ноаношта:

1. **Бенова** ГIоазота Хадишата — МагIалбикерча цIен нанна.
2. **Бузуркиева** Лорса Амината — МагIалбикерча цIен нанна.
3. **Добриева** Бексолта Марема — Наьсарен р-на Наьсар-Кертерча цIен нанна.
4. **Ильина** Мария Гавриловна — МагIалбикерча цIен нанна.
5. **Нилоева** Элихана Iайшета — Надтеречни р-на Лакха Новрерча цIен нанна.
6. **Минцаева** БатIали Марияна — Надтеречни р-на Знаменское яхача юртарча цIен нанна.
7. **Товсултанова** РабиIата — Урус-Мартановски р-на ГIойтIарча цIен нанна.
8. **Тутаева** Бексолта Марема — Назрановски р-на инкубатора болхлочоа.
9. **Умоева** Ромлета — Грозненски района Комсомольское яхача юртарча цIен нанна.

«Матерински слава» яха III-ча степена орден ворхI бер а даь уж хьалкхедаьча ноаношта.

1. **Автаева** АсмаIина — Урус-Мартановски р-на IаьIлаха юртарча цIен нанна.
2. **Албакова** Забена — Сунженски района Эрштерча цIен нанна.
3. **Анасова** Мархета — Ножай-юртовски р-на Дмитрова цIерахча колхоза колхозницана.
4. **Архипенко** Анна Максимовнана — МагIалбикерча цIен нанна.
5. **Ахматова** Хьавайна — Курчалоевски р-на Ленина цIерахча колхозницана.
6. **Ахмадова** Сенията — Грозней Сталински р-на цIен нанна.
7. **Ахмедова** Язихата — Ножай-юртовски р-на Кирова цIерахча колхозницана.
8. **Баркинхоева** Мусий Заутина — Грозней Старо-промысловски р-на цIен нанна.
9. **Бокова** Ахьмада Азрата — Сунженски р-на Краснооктябрьское яхача юртарча цIен нанна.
10. **Гатиева** Зоврбика Гошархана — МагIалбикерча цIен нанна.
11. **Вышегурова** Тепсий Сахибата — Сунженски р-на Слепцовскерча цIен нанна.
12. **Исаева** Дадуйна — Курчалоевски р-на «Путь к Коммунизму» яхача колхоза колхозницана.
13. **Колесниченко** Александра Григорьевнана — Грозней Ленински р-на цIен нанна.
14. **Кулбужева** СаIадли Дибайна — Назрановски р-на Долакхаюртарча цIен нанна.
15. **Леснова** Мария Сидоровнана — Сунженски р-на Ассиновскерча станицан цIен нанна.
16. **Макаева** Айшет Ретбиевнана — Курчалоевски р-на Курчалой айларча цIен нанна.
17. **Мадаева** Майсуйна — Курчалоевски р-на Ленина цIерахча колхоза колхозницана.
18. **Межаева** Маликина — Грозней Ленински р-на цIен нанна.
19. **Молчанова** Анна Дмитриевна — МагIалбикерча аптечни пункта гIулакхерчоа.
20. **Мороз** Ольга Ивановна — Наурски р-на Калиновская яхача станцерча цIен нанна.
21. **Нагаева** АсмаIина — Ножай-юртовски р-на Шерипов Асланбека цIерахча колхоза колхозницана.
22. **Оздамирова** Жиджана — Грозненски р-на 15-ча совхоза поселкерча цIен нанна.
23. **Сайдулаева** Айманена — Грозненски р-на Виноградное яхача юртарча цIен нанна.
24. **Солгириева** Зайнапа — Грозненски р-на Комсомольское яхача юртарча цIен нанна.
25. **Тимаева** Айбанта — Курчалоевски р-на Курчалой айларча.
26. **Тутаева** Алхаста Мовлатхана — Сунженски р-на Краснооктябрьское яхача юртарча цIен нанна.
27. **Хамчиева** Хьамзата Мадинага — МагIалбикерча болхлочоа.
28. **Хатаева** Хадишата — Курчалоевски р-на XX-ча партсъезда цIерахча колхоза колхозницана.
29. **Якубова** Ахьмада Банажа — Урус-Мартановски р-на IаьIлаха юртарча цIен нанна.
30. **Ярасуева** Джаватхана Мартана — Курчалоевски р-на XX-ча партсъезда цIерахча колхозницана

«Медаль материнства» яха I-ча степена медаль ялх бер а даь уж хьалкхедаьча ноаношта.

1. **Адамова** Айманена — Курчалоевски р-на «Новая жизнь» яхача колхоза колхозницана.
2. **Ажиева** Пазимат Закриевнана — Сунженски р-на Серноводскерча цIен нанна.
3. **Алимирзоева** Хадишата — Грозненски р-на Толстов-юртарча цIен нанна.
4. **Аскиева** Кокказа — Каргалински р-на Сары-Су яхача юрта цIен нанна.
5. **Ахтиева** Iалаудина Маржана — Грозней Ленински р-на цIен нанна.
6. **Ахматханова** Джамилята — Грозней Сталински р-на цIен нанна.
7. **Базаева** Сонет Бичаевнана — Грозненски р-на Оаргам яхача юртарча цIен нанна.
8. **Батербиева** Айна Гераевнана — Грозней Сталински р-на цIен нанна.
9. **Денильханова** Дауда Марияна — Урус-Мартановски районерча. Чечен-аулерча цIен нанна.
10. **Доутлетмурзаева** Маликата — Грозненски р-на Толстов юртарча цIен нанна.
11. **Гойсина** Закира Бандиевнана — Ножай-Юртовски р-на Орджоникидзе цIерахча колхоза колхозницана.
12. **Магомадова** Нуру Герасимовнана — Грозней Ленински р-на цIен нанна.
13. **Мамиргова** Рукъи Ульбиевнана — МагIалбикерча цIен нанна.
14. **Майорова** Варвара Андреевнана — Наурски районерча Ленина цIерахча совхоза поселкерча цIен нанна.
15. **Матыева** Барайна — Каргалински р-на Сары-Су яхача юртарча цIен нанна.
16. **Нанаева** Азмана — Грозней Орджоникидзе цIерахча колхоза цIен нанна.
17. **Оздиева** Придата — Курчалоевски р-на «Путь к коммунизму» яхача колхоза колхозницана.
18. **Оздоева** Висантире Лизайна — Грозней Ленински р-на цIен нанна.
19. **Пристинская** Мария Яковлевнана — Наурски р-на Калинински винсовхозе йолча поселкерча цIен нанна.
20. **Решидова** Хасруйна — Курчалоевски р-на «Путь к Коммунизму» яхача колхоза колхозницана.
21. **Сагаева** Тушку Батаевнана — Грозней Орджоникидзевски р-на цIен нанна.
22. **Сагайдак** Екатерина Борисовнана — МагIалбикерча цIен нанна.
23. **Садоненко** Ксения Максимовнана — Грозней Орджоникидзевски р-на цIен нанна.
24. **Сайкаева** Кульсума — Надтеречни р-на Беной - юртарча цIен нанна.
25. **Солтугуреева** Зоруйна — Грозненски р-на Алхан-Калерча цIен нанна.
26. **Сельмурзаева** Зухра Мажидовнана — Грозненски р-на Виноградное яхача юртарча цIен нанна.
27. **Семенюкова** Анна Федоровнана — Надтеречни р-на Тиркайистерча цIен нанна.
28. **Тарасова** Мария Фатеевнана — Грозней Орджоникидзевски р-на цIен нанна.
29. **Умаева** Хьасана Соадойна — Грозненски р-на комсомольски отарашкарча цIен нанна.
30. **Уциева** Маржана — Грозненски р-на Къаьнача Сунжан цIен нанна.
31. **Хасаханова** Iалаудина Умисата — Грозней Сунженски р-на цIен нанна.
32. **Шаипова** Азулуйна — Грозней Орджоникидзевски р-на цIен нанна.
33. **Эльмурзаева** Зайнап Исламовнана — Грозней Орджоникидзевски района цIен нанна.
34. **Эльмурзаева** Зайнапа — Урус-Мартановски р-на ГIойтIарча цIен нанна.
35. **Эльмурзаева** Маддана — Надтеречни р-на Гвардейски юртарча цIен нанна.
36. **Эльсаева** Собила — Грозненски р-на комсомольское яхача юртарча цIен нанна.
37. **Эльсонова** Мехуйна — Ножай-юртарча р-на Нурадилов Ханцаший цIерахча колхоза колхозницана.
38. **Энгеноева** Шарипата Хажбиевнана — МагIалбикерча цIен нанна.
39. **Эпендиева** Кокуйна — Курчалоевски р-на Ленина цIерахча колхоза колхозница.
40. **Юсупова** Лайла Iусмановнана — Урус-Мартановски р-на Чечен-аулерча цIен нанна.

«Медаль материнства» яха II-ча степена медаль пхи бер даь уж хьалкхедаьча ноаношта.

1. **Абаева** Жармана — Надтеречни р-на Знаменское яхача юртарча цIен нанна.
2. **Абдул-Мажидова** — Азимована — Чечен-аулерча цIен нанна.
3. **Абдул-Мажидова** Говзамата — Ножай-юртовски р-на «Октябран 40 шу» яхача колхоза колхозницана.
4. **Абуева** Аймана Гашаевнана — Урус-Мартановски р-на ГIойтIарча цIен нанна.
5. **Алангераева** Кемиса — Ножай-юртовски р-на Сталина цIерахча колхоза колхозницана.
6. **Амсиева** Навруйна — Надтеречни р-на Братское яхача юртарча цIен нанна.
7. **Арчакова** Насапхана — МагIалбикерча цIен нанна.
8. **Ахматова** Ума Росхажиевнана — Курчалоевски р-на «Путь к Коммунизму» яхача колхоза колхозницана.
9. **Ахмашханова** Усамата — Ножай-юртарча р-на Калинина цIерахча колхоза колхозницана.
10. **Базаева** Марьяна — Курчалоевски р-на Орджоникидзе цIерахча колхоза колхозницана.
11. **Богатырева** Муний Райхьанта — МагIалбикерча цIен нанна.
12. **Божко** Анастасия Васильевнана — Грозненски района Къаьнача Сунжан цIен нанна.
13. **Булгучева** ХьакIаьша Изахьата — Сунженски р-на Краснооктябрьское юрта цIен нанна.
14. **Ванцова** Александра Подсеевнана — Сунженски р-на Серноводскерча цIен нанна.
15. **Висханова** Масужуйна — Надтеречни района Знаменка яхача юртарча цIен нанна.
16. **Газиева** Хьавайна — Наурски р-на Алпатово яхача юртарча цIен нанна.
17. **Галкина** Анна Ефимовнана — Грозненски района «Аргун» яхача колхоза колхозница.
18. **Джавбатырова** Зоруйна — Грозненски района Комсомольское яхача юртарча цIен нанна.
19. **Джалалова** Валентина Карнеевнана — Грозненски р-на Алхан-Каларча цIен нанна.
20. **Жакаева** Якита — Ножай-юртовски района Дмитрова цIерахча колхоза колхозницана.
21. **Джантимирова** Басрат Идрисовнана — МагIалбикерча цIен нанна.
22. **Дробышевская** Полина Николаевнана — Сунженски р-на Троицерча цIен нанна.

(ДIахододар хургда)

Вай лоамий торонаш

Нохч-ГIалгIай республикан территори Iалаьмате йIаьхий я недрашца, хьунашца, лоаман даьгIенашца, хьайбаши сомий бешамаши лелаярца, дикача климатаца, дуккхача кхычарца. Вай республикан недрашкара хьалдоаккхача мехкдаьттан продуктай эшелонаши, хьунашкарча кхора, эсте, нажа, попа, кхыча дахчан бIаь эзараш кубометраши кхухьийт Советски Союза дуккхача районашка. Вай дикача хьуний тайпаех фабрикашеи заводашеи боккха пайда эц автомобильни, авиационни, кIадай, кхыча промышленностий заказаш кхоачащдеш. Вай дIаьхий хила йиш йола торонаш лархIа хала да. Нохч-ГIалгIай лоамашка да; цIаста, даш ,аьшк, нагтахьа мара ца нийслу металлаш, кхерий тух, минеральни хьасташ, кхы тахканза а техкаь а дола рузкъаш.

Вай республике дукха да: гIишлонашта эша тIой, гIум, жатI, басар (охра). цемента мергелаш, кварцевой гIум, алебастр, цIера духьале ю кIай топпар, кхыдола, гIишлоний материалаш хургйола хIамаш. Промышленнии гражданcки гIишлонаш хьалъеш йолча, моттигерча гIишлоний материалех махулла тIех пайда эцар чIоагIа лоархIаме да. Цудухьа вай республике йолча торонех бизза пайда эца беза. Уж торонаш йоллашехь а лард йолла кхера Ставропольски краера, шаьрбаь кхера Бакура, гIум хIирашкахьара, алебастри кхыйола материалаши кхыча областашкара кхухь республикан гIишлоний организацешa. Алебастр-гипс ца тоъар бахьан долаш балхаш сецаш моттигаш дукха нийслу гIишлонаш хьалъеча организацешка. Алебастр гIишлонашта мел эшаш я дика ховш да. Iалаьмате дика гипс хулаш йола алебастр йоалл Итум-Кхалан районе. Цигара бенача гипсан кхерилгах 15 процент кIир а теха тохкам бича гучадаьлар етта цIе кирпишк санна из чIоагIа хилар, цунах яь хIама хинеи шелалаи духьал отталуш хилар. Цу гIулакхо хьалхашка оттаду гIишлоний гипс йоаккхилга укх шера дIадоладе дезаш декхар. Алебастран кхера баттар а цунах гипс яр а моттигерча промышленностага дулуртдолаш да. Цу балха юкъе оза мегаргба из говзал йоаца нах а, хIана аьлча, дукха говзал эшаш хIама дац цу балхаца. Уральски индустриальни институто 50 градус шийла йолча хана техкад гипсах яь блокаш шелалаи хинеи мел духьала отталуш хул. Цига гучадаьннад уж хинеи шелалаи чIоагIа духьала отташ хилар.

Урале, шийлача моттиташка цунах гIишлонаш еш хилча, вайцига геттара а сиха гIишлоний балха юкъе йоалае мегаргья из дарегIа йола материал.

Вай республикан территоре ах[illegible] нел тIех дола дакъа лоамаш [illegible] да. Кхыча областашкара тIой кхухь[illegible] га хьайда дIадаккха деза, хIана [illegible] ча, дIа мел хьажаьча тайп-та[illegible] ча породаех дола тIой да вай [illegible] публикан лоамашка. Шишка[illegible] ра Шо[illegible] та хьалкхачалца ший тI[illegible] анаш а долаш кIир йоаккха кхер[illegible] боалл. Шотара зIил кхера лард, [illegible] енаш дотташ цементни раствор [illegible] кIезигагIа езаш, Ставрополера кху[illegible] хьачул дукха а овсарегIа ба. [illegible] Арахьара тIа бахьача кхерий 1 кубометрага 45 сом совгIа ахча дода, миллионашца лоархIам болаш зе да из республикерча гIишлоний организацешта.

ГIишлонашта дукха эш басар (охра). Вай республике маьт-лоа[illegible] ца [illegible] дукха да из басар. «Охра» яха[illegible], бос бола ший тайпара лоабат ба. Маьт-лоамарча охрах дикъа басар [illegible] дулуртда. Моттигера промышлен[illegible] осто, геологически тохкам барe [illegible] а ца хьежаш, ший болх бола[illegible] ре бакъахьа бар.

Охра а мехкд[illegible] ан промышленносто доаккхаш [illegible] ла аксол а долаш хилча, Арам-[illegible] курорта таьна доацаш [illegible] басар хIанззехь а хьаде долае [illegible] аш я.

Мехкд[illegible], химически, металлургически [illegible] промышленносташа а вай республ[illegible] кхе керда хьалъергйолча фабрикаш[illegible] и заводаштеи чIоагIа эш (огнеупорни) цIерах духьале ю материал[illegible] аш. Уж хIанз кхыча областашка[illegible] а хьакхухьаш я. Цу материалех [illegible] эггара лоархIамегIа бола кIай [illegible] топпар Наьсарен районерча Янд[illegible] ре шортта ба. ЦIера духьал оттал[illegible] уча топпара материал чIоагIа [illegible] архIаме я вай республиканна а [illegible] иштта ерригача Къилбаседан Кавказа а.

1943 шера из кIай топпар тохкам бе бихьабар, цхьабакъда, из тохкам чакх ца боалаш бисар. Яндаререча топпарах промышленноста а кхыйолча моттигашка а эшаш йола цIера духьал отталу кирпишк, пхьегIаш, ингале хIамаш а е йиш я. 1927 шера гIалгIай местхозо электротехнически химически промышленноста эшаш йола сланцеви шифер ю рудник хьайийлар Ларсе. 1943 шу хьатIакхачалца болх беш а продукци арахецаш а хилар из рудник. ХIанз республике тховнаштa [illegible] Iатоха материалаш чIоагIа эшача хана оарцатIдала деза вай из рудник юха болх бе йолаялийта; цу гIулакха эша специалисташ болаш ба.

ЧIоагIа лоархIам болаш ба ДIаьхача-Къухьара кIира-кхера. Боарам боацаш дукха ба цига из. ДIаьхача-Къухьарча кIира-кхерах гIишлонашта лард йолла, плиташ е, иштта кхыйола хIамаш е мегаргья. Ший бесах а, структурах а иззаморт кхы боацаш, мрамор санна чIоагIа кхера ба из.

Республикан гIишлоний материалаш дегIайоалаярна чIоагIа лоархIаме да наькъаш дахкар. Шатой, Итум-Кхале, ГIул, Арам-хи тIа военногрузински наькъага кхаччалца биллача наькъо новкъостал дергда Нохч-ГIалгIай лоамашкара рузкъаш гучадахарна. Из никъ чакхбала беза Шатой, Итум-Кхалера ГIул. Арам-хи тIа гIолла Орджоникидзе, дIахо нохчий малхбоален лоамашка кхаччалца. Цу наькъашка гIолла дIакхухьаргья гIишлоний материалаш, лоамий даьгIенашка дажа хьайбаш ухаргда, Грознера туристаш цIаккха ца дашаш лоа уллача лоамашка ухаргба. Наькъаца ядача туристски базаша туристаш тIаийбергба, хIаьта царна Кавказерча лоамий хозленаш а йовзийтаргья. Бахача наьха бераша пионерлагерашка салоIаргда — цу цIена фо а долаш хозача моттигашка.

Нохч-ГIалгIай халкъан сий дола декхараш да, дукхача хана денз наха дата доахкаш дола хIамаш кхоачащдар — мичча хана а лоамашка ваха йиш хургйолаш лоамашка гIолла наькъаш дахкари лоаман рузкъаш хьагуча дахари.

А. Г. ТАНГИЕВ, инженер.

ВІашагІъийна силос

Хьайбашта дукхагІа доакъар Іалащде а, укх тІеххьарча шерашка шуреи, дулхи, дьттеи даккхарна Американ ВІашагІкхийттача Штаташта тІехьакхе а, аьнна, оттадаь декхараш кхоачашдара лоархІам чІоагІа болаш да хьажкІаш дикагІа хьувкъийтар.

№ 1 йолча шурий совхоза коллективо укх шера шоай производственни собрани хилча вІашагІъэяь силос кийчъе лаьрхІар. Цу гІулакха лаьрхІа 399 гектар соя а суданка яха буц а увш хьажкІаш дІайийра.

ХьажкІаши соян цхьана дІаюв, хІаьта суданскн буц хьалхара культиваци чакхъяьлча дІаюв, вешта аьлча 15—18 ди даьлча. Уж ерригаш а вІашагІтеха кийчъяьча силосо шура дукхагІа хулийт.

Совхоза дирекцес силос кийчъе лаьрхІа бригада вІашагІъеллай. Цу чу воагІа 18 саг. Нов. Гапонов Владимира кулгал деш йолча бригадо шийболх дика вІашагІболларца 28-ча июле эзари 500 центнер силос кийчъяьй.

Силос дІакхахьа енача автомашино 5—7 минут мара яккхац, хІана аьлча лаьрхІа цу гІулакха беллача сетко а трос боаллаш йолча тракторо а новкъостал ду сихха силос Іойоассае.

Силос кийчъеча дика болх беш ба шофераш: ВЛКСМ член Тишкин Василий, Глотов Трофим, Мотиев Ваха, комбайнераш Шаповалов, Кательников. Цар дийнахьа йоагІа нормаш 110—115 процент кхоачашъю.

Силос кийчъеш социалистически яхье яьннача бригадаша декхараш тІайийцад, хІара денна 1500 центнерал кІезигагІа йоацаш силос кийчъергІйолаш. Шоаш тІайийца декхараш кхоачашду цар. 23—24 июле, шин дийнахьа, бригадо 3100 центнер силос еллай.

АНДРЕЕВ В.

КъахьегамхоІ хьашташ Іалашду

Къахьегамхой эшача товарашца Іалашбар мах беча организацешкарча болхлой керттера декхар да. Денгара-денга ме доал советски наьха вахара хьал тоалуш доагІа, царна бахара эшараш дукхагІа хул. Цудухьа цар хьашташ Іалашдарга хьажжа лоархІам бу мах беча организацешкарча болхлой а.

Первомайски района Мужечарча тика заведующи йола Цокиева Губати цигарча наьха безам тІабаха дика болх беш я. Губате массайолча хана учет лелаю наха хетта а хетташ ший тика чу доацача товарий, уж товараш заявкаш а телаш райпо складашкара хьадех цо. Селла чІоагІа йоакхо еш болх лелабарах Цокиева Губате хІара бетта мах бара план тІеххкхоачашъю.

Иштта шоай болх безаш а хьокхаме лелабеш а ба хозмага заведующи вола Оздоев Оарцхо, ДжІайрахьа тика чу латта Цуров Махьмадгири.

ТУГАНОВ.

Чуэцаш боахк ялати доакъари

Чуийнна ялат чуэцаши хьайбашта доакъар кийчдеши боахк Сунженски района юрта боахаман къахьегамхой. Укх таргарча деношка дерригa ялат чуийца даккха, аьнна декхар оттадаьд цар шоашта хьалхашка. Района колхозаша чуийцад 84,6 процент ялат: планах чуэца дезаш 24379 гектар хиннача, чуийцай 20249 гектар. Царех раздельни способах хьекхай 8391 гектар. ХІанзалца хьа аьрдача ялатех юккъера лаьрхІача хІара гектара тІара 18 центнер йоал.

Ялат чуэцаш хьалха латт «Победа» яха колхоз. 98 процент ялат чуийцад цо. Цунна тІеххьа я «Коммунизмага бода никъ» яха колхоз — цига чуийцад 90 процент ялат. Цу колхозе «РСМ-8» яхача комбайна тІа болх беш волча Павленко Василе балха 16 дийнахьа хьекхай 250 гектар, цу тІара аьрдад 5007 центнер ялат. Комбайнера Чуприн Ивана хьекхад 4652 центнер а оардаш 238 гектар ялат, 18 дийнахьа.

Паччахьалкхенна ялат дІадалара план 112,7 процент кхоачашъяьй района массехк ди хьалха. Планах дІадала дезаш 144 500 центнер хиннача, дІаденнад 162944 центнер ялат. Кхы тІа а дІалуш латт паччахьалкхенна планал совгІа ялат.

КІира хьалха денз, силос кийчъеш я района колхозаш. 30 июле кхаьчача хана «Коммунизмага бода никъ», яхача колхозо кІоагашка еллa яьннай 1100 тонн силос, «XX-ча Партсъезда» цІерахча колхозо — 700 тонн, «Цlеча Эскара» цІерахча колхозо 1300 тонн силос кийчъяьй хІанзлехьа. Шортта моша доакъар доал силос хьокхача кхашкара. ХІара гектаро лу 600 центнер моша доакъар. «Цlеча Эскара» цІерахча колхозе силос хьокхача комбайна тІа болх беш волча Дуров Павела 28 гектарал совгІа силос хьекхай лоацщача хана.

Планах 57,5 эзар тонн силос лаьттагІа йолла езаш я района колхозаш укх шера. Бакъда юрта боахаман къахьегамхой из план кхоачашъяь Іе уйла йолаш бац. ДукхагІа шурий продукташ яхар! — Из да цар шоашта хьалхашка оттадаь декхар.

З. ДАУРБЕКОВ.

Ялат хьачуэцари докъадари дика вІашагІделла леладу

Укх шера вай республике дика хьийкъа ялат шийханнахьа хьачуэцарна а докъадарна а дика кийчо яь духьала бахар Ермоловски элеваторера болхлой. Ший ханнахьа ерригa складаш а кхы эшаш дола тІулакхаш а цар йистедахаро, царга йиш хилийтар дени-буси хьакхухьаш дола ялат чехка хьайийде а, цул совгІа каст-каста дийлхача догІо доцщадаь ялат докъаде а. Дени-буси элеваторерча болхлоша хьаэцаш хиннад 500—600 тонн совгІа ялат. ДукхагІа йолча совхозаша хьакхухьаш дола ялат тІоадал лакха йолаши, нувхаш юкъе дукха йолаши хиларо чІоагІа хало яьй элеваторерча къахьегамхошта. ХІаьта а цхьа барт болаш болх дика вІашагІбелла хьабарах, ялат дахьаш хьаена машин 3—4 минут мара ха ца йоаккхийташ Іойоассаеш лелабу цар шоай болх.

Къьстта дика вІашагІбелла хиннаб элеватора коллективо 20 июле кІиран дийнахьа баь болх.

Юкъера лаьрхІача цхьан дийнахьа 500—600 тонн мара хьа ца ийеча цу дийнахьа цар хьайийцад 1800 тонн ялат. Из да дерригa элеватора укх шера хьаэца дезачох 27 процент ялат.

Элеваторерча болхлоша ялат чехка хьайийдар а докъадар а да — цар дерригa шоай балхаш механизмашца леладелга.

Ялат дахьаш яьхка машинаш сеца ца латтийташ а тІаьда дола ялат чехка докъадеш а дика къахьегаш хьабоагІа н.н. Тахаев Махьмад, Салтуева Залпа, Умакаева Шумист, ялат докъадеча мастер вола Шулыгин Александр. Цар хІара бетта 120—140 процент кхоачашъю шоай нормаш. Уж дерригa балхаш дика леладарга хьажжа агитационни - массови болх а дика лелабу цар. Болхлошта юкъе деш керда газеташ, хан-ханнахьа араювлийт къахьегама листовкаш, пентазет. Из болх тоабеш дикка дакъа лоацаш ба коммунист Сычин Григорийи, комсомолец Семин Евгенийи.

ХІанз элеваторерча къахьегамхоша шоай эггара хьалхара декхар лоархІ хьайийца ялат ца дойташ дика лорадар.

Б. ВИСАНГИРЕЕВ.

Ялат чуийца боалаш латт

Шалински совхоз паччахьалкхенна ялат дІадалара план кхоачаш а яь хІанз планал совгІа ялат дІалуш я. Цу совхозе хьалхара моттиг яьккхай 3-ча отделенен болхлоша. 26-ча июле Заготзерно пункте 16 400 центнер ялат дІаденнад цар.

Совхоза болхлоша даьхача толамаша хьахьокх, миччa тайпара денош латте а къахьегамхоша шоай ханнахьа ялат чуэцарахилар.

Дикача балхаца белгалбаьнна ба комбайнераш: «РСМ-8» яхача комбайнаца болх беш вола Тричев Иван (4-гІа отделенени), районе хьалхара моттиг яьккхай цо, Садулаев Денильбек, Гаврилов, кхыбараш.

Отделененна дика новкъостал даьд «Грознефта» автобазера баьхкача шофераша. Къьстта дика болх бир Дремлюга Владимира. Сецаь ха яккхацар цун машино. ХІара денна комбайнагара 200—250, цхьадолча дийнахьа 300 центнер ялат дІакхихьад цо.

Кастта ялат чуийца баргба Шалински совхоза къахьегамхой.

ТКАЧЕНКО М.

Гурахьа ялат дІаде кийчо еш ба уж

ХІанз республике хьалхара баграшца ялат чуийца а баьнна паччахьалкхенна ялат дІадалара план 150 процент кхоачаш а яь гурахьа ялат дІаде кийчо еш ба Гудермесски совхоза къахьегамхой. Укх шера каст-каста хулача йоачаша йоккха новкъарло ю моллагІа бале а юрта боахаман болх дІабахьа. Бакъда, халоно юха тохаргболаш-м бац цу совхоза шоллагІча отделенен болхлой.

ХІанз къьстта лоархІаме да дІаде ялат кийчделга, хІаьта шоашта а совхоза кхыча отделенешта а из кийчдара декхар тІайийцад цу отделенен болхлоша.

Іурра денз сарралца тата сацац дІаде ялат цІендеш цу отделенен шоллагІча тракторни бригада хьатта тІа кхестаеча машиний. Цхьа бІаь тонн совгІа дІабе мукх кийчбаь а баьннаб уж.

ДІаде ялат кийчдарах йизза кийчо елга мичa хул. Ялат чуийца кхаш ча дІадаьккха цІенде, аьха а аьха лаьтта кийчде ма дезий. Цу гІулакха а дика йоакхо ю Гудермесски совхоза механизатораша.

Кхашкара ча хьагулдеш волча тракториста Нанаевс дийнахьара норма 140—150 процент кхоачашъю, хІаьта нов. Ракшас хьалхлелаеча шоллагІча тракторни бригадацарча трактористаша Ибрагимовси, Доценкоси, Бондаренкоси массехк итт гектараш лаьтта аьха а макха баьккха а кийчдаьд. Дикка тІоадал я хІанз лаьттанца, цудухьа цун оахам а дика хул.

Иштта дика болх вІашагІбеллача метте къахьегама хьокхамаш а дика хул.

С. СУЛТАНОВ.

550 эзар пунт ялат лургда Даьхенна

Ялат шийханнахьа чуэцаш дика толамаш дахарах а паччахьалкхенна ялат дІадаларах а ССКП обкомеи НГІАССР-а Министрий Советеи дІа-юха тела Цlе байракх еннай тха района укх деношка. 18-ча июле паччахьалкхенна ялат дІаденна даьннад тхо.

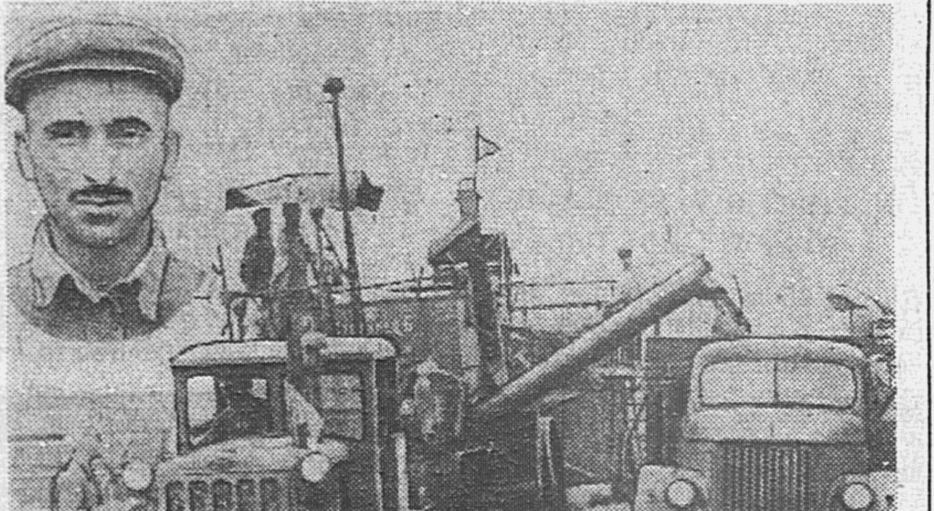
Ялат чуэца долалуча хана кхоачамбоацараш дукха дар тха Надтеречни совхозе. Цхьабакъда, дукха ха ялалехьа совхоза дирекци оарцагІ а яьнна дІадаьхар уж. ХІанз оаха Даьхенна 6950 тонн ялат дІаденнад. Массехк ди мара дисадац тхо ялат чуийца довла.

Цхьаккха агрегат яц совхозе дийнахьа йола норма кхоачаш ца еш. Дика болх беш ва «РСМ-8» яхача комбайнаца болх беш вола къона комбайнер Актулаев Ваха. Цо 3958 центнер ялат а оардаш 375 гектар ялат хьекхад. Иштта дика болх беш ва Хатаев Рамзан (352 гектар ялат чуийцад цо), Актулаев Іумараси цун шин воІо — Іаьласи Вахаси 805 гектар ялат хьекхад.

Ялат чуэцара чІоагІа новкъостал дир городера шоай автомашинашца баьхкача шофераша. Белгалбаьнна дика болх бир Аракеловс, Величкос, иштта кхыбараша. ДукхагІа болча шофераша 100 тоннагара 189 тоннага кхаччалца ялат элеваторе дІадихьад.

Дика латт совхозе агитационно-кхетама болх; балхара йисте баьлча къахьегамхошта лекцеш еш, кинофильмаш хьувкх, беседаш ю.

КОНОВАЛОВ Г.,
Надтеречни совхоза партбюрон секретарь.

Назрановски совхоза Пхьиле-къонгий юртарча отделенен 4-ча тракторни бригаде комбайнер волча Бапхоев Іаддрахьмана хьинаре къахьег укх деношка.

Юртбоахаман инвентара ремонт еча дика болх а баь хІанз ялаташ чуэцаш волча Іаддрахьмана хІара денна 180—200 процент кхоачашъю балха нормаш.

Сурта тІа: Бапхоев Іаддарахьмана агрегат кІа хьокхаш йоалл. Гома чу Бапхоев Іаддрахьман.

И. Плиева сурт.

Драмани комедени Московски театра гастролешка

Драмани комедени Московски театро 16-ча августе Грозне дІайолаю шоай аххканара гастролеш.

ХІара шера вай мехка кердача городашка а областашка а аххкан хана театраш дІаахар—хІара театральни коллектива вахар чухь доккха, бехктокхаме гІулакх хиннад массаза а.

Ше болх бе йолаеннача хьалхарча деношка денз драмани комедени Московски театра коллективо шийна хьалхашка деккхар оттадаьд ший творчестве дизза а массайолча оагІорахьа а хІанзарча вахара гІулакхаш кьахьокхар, партеси правительствоси советски искусствона хьалхашка увттаду лакхара декхараш кхоачашдарна дизза жоп луш дика спектаклаш хьокхарна. «Халкъ леш дац» яхача спектаклаца шийболх дІабола а баь, хетаяьй Сийлахь-боккхача Даьй мехка тІема турпалерча гІулакхашта, театр массаза а гІерташ да вай ханара дика дар дІахозийташ наьха вахар дІахьокха репертуараш чакхъяха, эггара хьалха вай бакъдараш дІахьокха спектаклаш а увттаеш.

Театро шийбалха юкъе эзаб дикагІа а къонагІа а бола драматургаш Ю. Герман, А. Симуков, И. Назаров, З. Аграненко, Ц. Солодарь, Л. Рудни, В. Игишев, А. Галич, иштта кхыбараш а. Царех цхьабараш тха сцена тІа хьалххара шоай произведенеш дІахьекха ба. Театро драматургашца беча творчески балхаца хьахинна дукха советски пьесаш чІоагІа езаеннай дукхача хьежарашта. Царна юкъе я ер произведенеш: В. Гроссмана романах язъяь «Халкъ леш дац» яха И. Назарова пьеса, «Баьдеча гуйран бус» яха Ю. Германа язъяьр, «Воробьева горы» яха А. Симукова яр, «Цу деной сийле йовргьяц» яха Л. Рудне яр, «Сиреневи беша» яха Ц. Солодыра яр, «Квартира лоалахой» яха Л. Гераскина яр иштта кхыяраш а.

Цунца цхьана театро деш да шийрепертуара тематикани жанри хьисапаш тайп-тайпара хилар, вахара дерригача доакъой шоралца из дІахьокхар.

Трагедии драмеи, комедии водевильи — уж драматурген хьалха латта жанраш тха сцена тІа сий долаш я.

Театр советски тематикана тІехьа хилар гургда хьежарашта тха гастрольни афишага хьежача а, хІана аьлча цу тІа дукхагІа дакъа лоацараш советски произведенеш хиларах.

ЧІоагІа дегаш айдаларца болх баьб театра коллективо вай ханарча воккхача драматурга В. Вишневске пьеса оттаеш, цунца хьаелларгья оаха Грозне тхоай гастролеш. Граждански тІема турпалхой, коммунистически партен хьинаре, дика балхаш, цун низ хьахьокхаш я из пьеса.

Ерригаш а гастролеш еча ханна театра репертуарех 8 спектакль хьокхаргья оаха, царех 6 вай ханарча гІулакхашта хетаяь я.

Царна юкъе я — Ю. Чепурина «Безама низ» яха пьеса. Цо дувц къонахчал долча, мугІарерча нахах, цар вахара хьалах, вІаший дукха безарах, шоайла тешаме уж хиларах.

Театро гастролеш еча хана хьежарашта бІаргагургба тха коллектива тІеххьара болх, «Факир на час» яха В. Дыховичнеи М. Слободскеи водевиль. Из сийрда, цІей хьисапера, лирически спектакль я, зурмаца, иллешца, халхарца, бюрократаши перестраховщикаши доастам боахаш.

«Факир на час» яхача концерта шоллагІча Московски бІаьстан сийлен грамота еннай.

Советски репертуараца цхьана оаха хьокхаргья вай ханарча кхыча мехкий йоазонхой классически драматурген произведенеш а.

Хьежарашта гургья дика вІашагІъелла воккхача французски классика Вольтера «Кавалер зеленого мыса» яха комеди. Вай мехка дика йовзаш я вай ханарча итальянски драматурга, режиссера, артиста Эдуардо де Филиппо творчество.

Тха репертуара юкъе къьстта дакъа лоацаш я Д. Аверкина «Каширская Старина» яха поэтически драма. Из драма театр доладелча денз хьокхаш я, 100-за совгІа хьекхай из наха.

Театра коллектив гастроле шийиззача составаца йоагІа, театр вІашагІделла керттера режиссер, РСФСР искусстван заслуженни деятель А. К. Плотников а волаш.

Гастролаш йолча деношка тха артисташ предприятешка концерташ хьокхаш, творчески отчеташ еш хургба, художественни самодеятельноста доакъашхошца вІашагІкхетаргба.

Тхо, тоха са доацаш, чІоагІа безам болаш да хьожашбарашца сихагІа вІашагІкхета, тхой искусствах царна йоккха дега гІоз е гІерт тхо, цунца тхо тешаш да цу вІашагІкхетаро тхона керда сакъердаме хІамаш а лургда, тха творчески гІулакх дегІадарна йиш а хулийтаргья.

А. БОГАТЫРЕВ,
драмани комедени Московски театра директор.

ВСХВ-е Т. И. Кугаевских йийша лекци

Ерригсоюзни юртбоахаман выставке кастта-каста дукха экскурсе баьхка нах хул вІашагІ а кхийте Нохч-ГІалгІай АССР-а юрта боахаман дикагІа болча къахьегамхоша деча къамаьлашка ладувгІаш. Советски Союза тайп-тайпарча республикашкара, областашкара, краяшкара баьхка нах ба уж ладувгІа гулбеннараш.

«Къилбаседа Кавказ» яхача павильоне дукха нах гулбеннабар июль бетта 26-ча дийнахь. Сунженски районерча «Коммунизманга бода никъ» яхача колхоза доярка Т. И. Кугаевских яхачунца къамаьл де вІашагІкхийттабар уж нах.

Цlихеза йолча дояркас дийцар, соахка шийга детташ хиннача доахах хІара Іаттагара 4300 килограмм шурий ше миштa яьккхар. ЛадувгІаш хиннараша даьча дуккхача хаттарашта жоп а делар цо.

Иштта, вай республикан дикагІа болча къахьегамхой опыт дІайовз ерригача Советски Союзерча къахьегамхошта.

Марксизмо-ленинизмо дынах яхар

Шийдынца долча гІулакхашта марксистско - ленински теорегара хьехам лийбу Коммунистически партес. Іаламани общественни вахареи хІамаш материалистически кхетадаро йиш хилийтай дынах бола тешам хьахинна а баьржа а бахьанаш хьатучадаха, цар экономически социальнии овлаш хьагучадаха, дынах доала зе а дына хьувнах нах мукъабаргбола наькъаш а дІахьокха.

Марксизмо беча хьехамах, бокъонца долаш дола хІама кхыча беса даьккхе, тувлавеш хьахьокх дыно. МоллагІча дына ларде улл Іаламца доацача низех, къемата денах, иштта кхычарех бола тешам.

Цlаккха а даьла ца хиннилга а мегаргдолча хІаманна духьалеи массаза низ барий та доахаши ды хиннилга а хьалхалаттача Іилмахошa - материалисташа Марксал дукхха а хьалхагІа яьхад. Марксеи Ленинеи чІоагІа лоархІам баьб дІаяхача хана даьлах ца тешара. Фу башхало я дынах болча марксистско - ленински хьехамаи критикаинеи а цул хьалха дІаяхача халшнкахь хиннача дына духьларча хьехамашта а юкъе? Из я дына социальни овлаш марксисташа духхьашха гучадаьха хилари дынца лоаттабеш бола къовсам пролетариата классови къовсама декхарашца лархІари.

«Дынца лоаттабеш бола къовсам,— яздаьд В. И. Ленина,— духьал идеологически хьехам барах кхоачамбе йиш йолаш бац цу тайпарча хьехам тІа кхоачабе йиш йолаш бац, дына социальни овлаш дІададахара тІаберзабаь болча классога болама бокъонца йолча практикаца бувза беза из къовсам» (В. И. Ленин, т. 15, оагІо 374).

Эггара хьалха дынах бола кхетам хьахиннаб первобытно-общинни строй йолча хана, Іаламан дукхача низашца къовсам лоаттабеца лоархІавеш саг хиннача хана. ХІамаш хьадеш дола низаш дегІадахканза хилар бахьан долаш Іаламан низаши хІамаши — малх, цІи, хий, ды къовкъар, хьайбаш — даьлаш ба яхаш, царех тешa ваьннав юххьонцара саг. Шоай уйлашца царех даьлаша баь, царна корта бетта, царгара гІо-новкъостал деха, царгара къахетам беха а царна ламазаш де а баьннаб юххьонцара нах.

ХІамаш хьаду низаш дегІадахкарга хьажжа Іаламан Іазапа кІалхарвувлаш хьавенав саг. Цхьабакъда орудештеи производствон средствашти частни собственность оттаяьчул тІехьагІа а классаш хьахила йолаенначул тІехьагІа а из дукхагІа нийслуш хиннав эксплуатацен Іазапа кІал. Эзараш шерашка тІийртад къахьегама адамаш шоашта тІера лоал дІакхосса, мукъале яккха, цхьабакъда аьттув боалаш хиннабац. Экономически политически лоал, цунна кІалхарвала низ ца кхачар — из да эксплуататорски общество дына кхетам чІоагІбалара бахьан. «Ды,— яздаьд В. И. Ленина — даиман кхычарна деча балхаша, доацача кхоачамаша, цхьоало тоІадаь доахкача адамашта массанахьа а тІалаттача духовни Іоаткъамех цаІ ба. Эксплуататоращца лоаттабеча къовсаме эксплуатацена кІаллатарий низ ца кхачаро къемата ден вахара дикага догдоахача кхоачаву, Іаламцарча къовсаме ца лоархІавеча акхача сага даьлех, шайтІаех, тамашенех, иштта кхычарех бола тешам дег чу боссабеш санна». (В. И. Ленин, т. 10, оагІо 65).

Эксплуататорски обществера киназ — дына организаци хинна а ца Іеш, политически организаци а я. Из массаза латта а лаьттад хІанз латта а латт эксплуататорий хьаштташ лорадеш. В. И. Ленина яздаьд: «Мелла яле а моллагІча тайпара яле а йолча угнетателий классашта шоай доал лорадарна социальни ши гІулакх эш: палача гІулакхи мозгІара гІулакхи. Лоал латтарий духьале а эгІазло а дІаяккха веза палач, хІаьта мозгІар лоал латтараш Іехабе веза, долаш дола классови доал дІа ца доалаш дусе зенахи зуламахи аттача варгва (из къьстта аьттув болаш да уж тайпа гІулакхаш «бакъ хурт хиларах» дош дала дезаш ца хиларца) яхаш хьехам тела а хІаьта из дарца тІерча доалаца цар тоам бе, революционни гІулакхашта юкъера уж баха, цар революционни уйлаш йохае, цар революционни никъ бохабе а веза». (В. И. Ленин, т. 21, оагІо 206).

ГІа мел баьккхача вахаро бакъдеш хьадоагІа уж ленински дешаш. Революци ялалехьарча Россие кинази маьждиги угнетателийи эксплуататорийи тешаме чІоагІале яр. Из гІулакх да царга хІанзарча буржуазни мехкашка а. Католически Ватикана керте латтачо СССР-а духьала крестови поход е дукххаза а тІахьехамаш даьдар, халкъа демократен мехкашкарча реакционни низашта новкъостал ду цо. 1949 шера Чикаго яхача городерча полицейски управленено «сий дола американски полицейски» аьнна майдилг елар, папа Пий XII-гІчоа. США-ра киназ форманна паччахьалкхенах дІакъоастадаьд, цхьабакъда цига да американски буржуазена хьинаре гІулакх деш дола Іаламате дукха киназаш, 50 эзарнел дукхагІа сектантски общинаш.

США-ра дынах дІахаьда наьха паччахьалкхен аппарате гІулакх де а, школашка хьеха а бокъо яц. Американски сенато — заседанеши, школашка — урокаши хьалхагІа ламазаш а дийше дІайолалу. Американ доал деча гІозарашкарча викалаша социализман лагера мехкашта духьала шоаш агрессивни къамаьлаш деча наха моттийта даьла цІи хьалха тувс.

Турцера, Иранера, Пакистанера Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоалехьарча вокх мехкашкареи маьждигаш а цу тайппара наха политически духовнии низаш дарна феодалашеи буржуазеси леладу герз да. Масала, кхыча мехкашкарча капитало мах телаш йола Индонезера «Даруль-Ислам» яха бусалба дына организаци яр цу мехка патриотически, империализманна духьаларча правительствонна духьала бунт хьоаяйтар.

Ды — Іилман моастагІа ба. Нагахьа санна Іилманна ларде латтараш бакъдараш, опыт яле, хІаьта моллагІча дына ларде латтараш хьадага лийца библейски фаьлгаш мара дац. Іилмо новкъостал ду адамашта Іалами обществои дегІаярах дола бакъ законаш тІа-тІа кІоаргагІа довза, Іилмо гІо ду сага кхетами культуреи лакхдарна, хІаьта дыно сага кхетам баьдберзабу, Іаламан низашта а общественни вахара юкъерча реакционни теченешта а гарга ийше кІалвут.

МоллагІча а дыно — кераста из бале а бусалба из бале а — дынах тешачарна дега чу уйла йоссаю уж даьла «лаьш», «нІани» да яхаш, моллагІча тайпара дале а Іалам довза нах гІертар — къа да, яхаш йола. Цу тайпарча хьехамий социальни наькъаш дика довзаш да. Эксплуататорски классашта эшараш лаьш, аьсала, духьале ерг йоаца нах ба. Бусалба дын дезача книжка тІа — къорІа тІа — йоах: «Шо декхарийла да далла дезар мара ца деза», хІаьта вай тІадахача лаьттан сурт укх тайпара дувц: «Лаьтта истара муІа тІа латт, хІаьта уст чкъаьранна тІа, хІаьта чкъаьра хи тІа, хий фе тІа, фо тІоадал тІа да, хІаьта ховчар кхетам цигга хад». Цунах тарра дунен «сурт» оттаду кхыболча дына законаш хьехачар а. Из тайпа «хьехам» бувца ца безаш кхеталуш ба.

Сага къахьегам гоама болаш я дына идеологи. Къахьегам общество дегІайоалаеш дола керттера гІулакх да, хІаьта дына хьехамашка диллача «даьла эгІазле» я из, наха цар даь «къинош» бахьан долаш дала Іазапа яйта. Дала Іазап дергда яхаш, кхерам тІа а тувсаш, дын дезача деношка балхаш де магийтац даьлах тешараштa. Из хьехам кхоачаш а беш, даьлах тешаш бола советски нахах цхьабараш, къьстта а колхозашка, дын «дезача деношка» балха ара ца бувлар бахьан долаш колхоза а паччахьалкхенна а доккха зе ду.

Къамашта юкъе моастагІал дехк дыно. Моттийта «кхоачарахчунцара безам» хьалха а боахаш, кхыча дынца машар хургбоацача тайпара кхетабу нах, ший гІулакхаш, «шийдаьла» ше хеставу, вож дынаши даьлаши харц а беш. Масала, ислама шин даькъа бекъ беррига нах: «бакъбараши» (бусалба нах) харц бараши (кераста нах). Бусалба дыно яхачох «харцбараш» — гявураш,— моастагІий ба. Вай мехка дыно вІаший юкъе моастагІал хургдолаш нах къеста а беш, советски обществон членаш дІахо йодача хана моральни а политически а шоайла кхотабаларна новкъарле ю. Доазол дехьарча мехкашка дына новкъосталца юхадетт буржуазена духьала къахьегамхой дуккха къамаш цхьана а долаш вІашагІкхетилга. Из да США-ни вокх капиталистически державайи империалисташта ловр.

Ды — кхалсага моастагІа ба. «Дезача книжкаш тІа» — библе тІа, къорІа тІа, талмуда тІа — чакхдаллалца дувц кхалсаг воча йоаккхаш, цун сий доадеш дола дешаш. Цар тІа «Ший маьра лай», «цун боахама жІали», «цун доалахье», «шайтІа бІы» лоархІ цунах.

Курчалоевски, Наьсарен, Сунженски, Ножай - Юртовски, Ачхой-Мартановски, вай республикан кхыча районашка хІанз а болаш ба дына гІулакхашта дІакара баха нах. Дуккхача маІача наха доастама лоархІ шоай исташца кино е клубе бахар. Деша яха ха йолаш йола нохчийи гІалгІайи йиІигаш деша ца ягІаш дукха я. Урдош телаш, кхелехьа маьре ухийташ, дукха истий кхувлаш моттигаш я, къорІаи шариІатеи могадаьд а яхаш. Ачхой-Мартановски районерча Веселое яхача юрта вахача Далакаев Абубакара кхоъ сесаг я, Привольное яхача юртарча Салахов яхачо ялхазза саг йоалаяьй, хІанз шиъ я цун сесаг. ШариІатах мах бича кхоачамбаьб цу гІулакхашта.

Кераста наха шоай мархаш кхоаб, дуккхача кІирашка дулхи шуреи кхийтта кхача а ца буаш, кІаьта бусалба наха «мархаш» лаьцача хана бІарччача дийнахьа хІама даац. Мархакхабаро саг тиш ву, лазар атта тІалоацаргдолаш ву, хІаьта къахьегам овсарле йоацаш хулийт.

Кхетам тувлабеш, нах Іехабеш я дуккха а дына секташ. Наьха кхетам эггара чІоагІагІа тувла беча тайпаех лаьрхІай В. И. Ленина сектантство. Бахьан доацаш дац дына сектантство США-е къьстта чІоагІъялар.

Вай республикера, къьстта Сунженски, Курчалоевски, Саясановски районашкара хІанз а дІаьяннаяц христианскии бусалбеи дыний секташ — баптисташ, евангелисташ, шииташ, кхыбараш. Уж ерригаш а кагирхой шоашта карабербабе гІерт.

Вай мехкара дІадаьхад дына социальни овлаш, вешта аьлча саго сага эксплуатаци елга, социализм оттаяьй, дизза доалдеш я коммунистически идеологи; дукха хІама ца эшшаш беррига советски нах дынах боккъонца дІахаьдаб.

Саго шийэхьага хьажжа дына Іаьдал леладе а дына духьалара пропаганда лелае а мукъа лу советски паччахьалкхено. Вай мехкара ды паччахьалкхенгахьара частни гІулакх да, цхьабакъда Коммунистически партена бац ды частни гІулакх. В. И. Ленина яздаьд: «Социалистически пролетариата партена бац ды частни гІулакх. Вай парти, болхлой класс мукъаяккхара тІехьа лоаттабеча къовсаме хьалхалаттача кхетам болча наьха союз я. Цу тайпара союз хургьяц е хила йиш а яц кхетам боацача, баьдеча е дынах тешар санна долча тувлорий гІулакхашца бе-башха йоацаш» (В. И. Ленин, т. 10, оагІо 67).

Вай мехка киназгахьа хиннача рех дукхагІа бараш Советски Іаьдала духьала къовсам ца лоаттабеш сайцаб, цунца моастагІал а доацаш, машара тІехьа къовсам лоаттабеш ба. Цхьабакъда, из иштта дале а, дыно вайна зе ду, вай коммунизманга дахара новкъарле ю.

Дына духьала низаца а ца лоаттабеш, хьехамца мара къовсам ма лоаттабе, яхаш, хьех марксизмо-ленинизмо. В. И. Ленина тІахьехам баьб «дына боадонца духхьал хьехамца, цун герзаца, вай кепайоазонца, дешаца къовсам лоаттабара (В. И. Ленин, т. 10, оагІо 68). Из да ССКП ЦК-ас 1954 шера 10 ноябре баьча шийсоцам тІа дІадехар а.

Советски наха дына уйлаех цІенбенна мукъабовла новкъостал дарна хаддаза, гІар-тата доацаши кампанеи хьисапе боацаши бола кхетама болх лелабинза баргбац дына духьала, даьлах тешарий дега Іоткъам а ца беш. Клубашка, библиотекашка, изба - читальнешка, школашка, бригадашка, цехашка, хьайбай фермашка Іаламах-Іилмах лаьца а дына духьалара а лекцеш еша еза каст-каста. Балхаш тІа, культ - просветучрежденешка яь а ца Іеш, дынах тешаш баращца хІаранеца къьст-къьста а дуккха вІашагІтеха а цар шоай цІагІа е мегаргья беседаш. Боккха пайда лу дына духьаларча хаттарийи жопийи хьакъехьарча сайренаша, дына духьалареи Іаламан-Іилмани литература нах вІашагІа а бетташ, дешаро.

ДІаяхача ханах юхедиса зене гІулакхаш — дына уйлаш дІа а яьха, советски халкъ Коммунистически партен хьалхленца кхы а сихагІа кхоачаргда шийна дагалаттачунга — коммунизмага.

А. ШТЕФАН.

Доазол дехьара

Американ а Англен а агрессена духьал

Дерригача дунен тӀарча къахьегача наха хӀанз а тӀагӀертта дӀадехаш да, тӀом хьарна бола кхерам гарга а боалабеш, американцийи англичанийи империалисташа Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоале йолаяь эхь дайна агресси дӀайоаккхилга, Ливанеи Иорданеи цар чухийца бӀу арабоаккхилга.

Дунен тӀарча халкъаша дӀадехар шоашта вӀалла дӀа ца хозаш санна, тӀа-тӀа кхы а нонагӀа шоай бӀу цу районашка тӀаувзаш ба американски английски агрессораш.

Ӏарбий мехкаш тӀададаш йолча Юхереи Юкъереи Малхбоале оалача лаьтташ тӀа дуккхача шерашкахь доал деш хиннад капиталистий бӀеха тӀодаш — дӀаьха а, мӀараш ира йолаш а, даиман халкъий рузкъа шоашкахьа чухьекха Ӏемаь а дола уж дегаза тӀодаш. Мецденнача жӀале ший багара дулха хоарчам ме хец а, уж мехкаш дӀахецаш ца ловш, царех баккхаш хьабаьхкаб рузкъанна сутара бола, кашарча лаьттах мара бӀарг бузаргбоаца капиталисташ. Капиталисташа цу мехкашкара дӀаккхихьад чот йоацаш дукха мехкдаьтта, хӀаьта бокъонца бола мехка даьй — Ӏарбий — даиман къел, моцаш Ӏувшаш баьхаб.

Адамий общество дегӀаахара закон миштад аьлча, Ӏоткъама кӀал даьхка халкъаш мукъадовланза даргдоацаш да. Могараша тоӀадаь даьхкача адамаша, шоай низ Ӏоа а баь, доал тӀера Ӏо а кхесса, кортмукъале яккха езаш а, шоай мехкашкарча рузкъашта цу адамаша шоаш доал де дезаш а, шоашта пайданагӀа долчча тайпара, цхьанне а хьалха доахаш а доацаш, шоай лоӀамах нах баха безаш а да общество дегӀаахара закон.

Иштта шоай бокъо йиззаь шоай бе а елла, вӀашагӀ а кхийтта, цхьа паччахьалкхе а яь бах цига египтянаши сирийцаши. Кхыча мехкашкарча бӀаьхийча наьха доал шоашта тӀера Ӏо а кхесса, иштта шоай лоӀамах баха безам болаш ба Ӏарбий кхыча мехкашкара къахьегамхой а. Доазол дехьарча капиталистий доал дӀа а даькха, шоай лоӀамах, кортмукъа бахара тӀехьа ливански патриоташа къувса кхоъ бутт ба. Король дӀа а ваькха, ший халкъанна тийшаьболх а баь, малхбузехьарча капиталистий хулла а хинна вола Нури Саид керте лаьтта правительство эккха а яь, Ӏаьдал шоай бе деллад Ираксрча патриоташа. Ираьо даьр дарга йодар Ливан а.

Ши шу хьалха Египтанна колонизатораша тӀалаьхкача тӀема кемашта тара, Порт-Саида бомбаш етта ихача цар самолеташта тара, Ливана а, цул кӀеззига тӀехьагӀа Иорданена а тӀаяьржар американски английски самолеташ а кемаш а. Бейрут яхача Ливана керттерча городе Ӏо а бесса, мохк дӀалаца болабеннаб американски салтий. Самолеташца бахка а баьхка Иордане чубессаб англичаний парашютисташ. ДӀахо империалисташа дагакхоабар да колониализман доал тӀера кхесса йола Иракски Республика дӀалоацилга.

Цхьабакъда, Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоале даха Ӏарбий халкъаш цхьаь дац. Дунен тӀа мел болча къахьегамхой дог-уйла царгахьа да. Америко Ливане а, Англес Иордане а шоай бӀу боссабаьча дийнахьа денз цхьаь-цаӀ моттиг яц дунен букъ тӀа наьха цӀогӀа ца хозаш:

— Кулгаш тӀа ма кхувдаде Ливана, Ирака, Иорданена!

— Тха дегаш Ӏарабашкахьа да!

— Даькъал хилда шоай лоӀамехьа, кортамукъа дахилга даккхз гӀерташ къувса адамаш! Ка яйла цар!

— Адамий ираза тӀаккхувда империалистически агрессорий бӀеха тӀодаш теда!

Укх дерригача дунен тӀа цхьаккха а къам хургдац шоай меттала уж дешаш ца оалаш. Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоале империалисташа хьувзаду агрессивни гӀулакхаш дунен тӀарча машара, моллханна цӀи тӀаяхьар санна, кхераме да. Миччахьа хьайна а цхьаннахьа тӀом хьойя, михо йоаржаю цӀи санна, баржар кхерам ба из. Цудухьа, эггара хьалха Советски Союз а йоалаш, дунен тӀара халкъаш оарцагӀа даьннад Ӏарбий бахача Малхбоале колонизатораша леладу бӀеха гӀулакхаш юхатоха.

Советски Союзе мел вахача саго, цхьанне мо массане а, ялх бӀаь миллион долча Китай халкъо, дерригача социалистически мехкаша, кхыметтел капиталистически мехкашка бахача дукхагӀа болча къахьегамхоша а харцбаьб колонизатораш, дӀаккхайкадаьд шоаш Ӏарбашкахь хилар.

Ливанцашта долча гӀулакха хьувз тхо, Ливане а Иордане а бахача американцашцеи англичанашцеи хьаштдоацар ца дувцийтар духь лел тхо, яхаш, колонизаторашта эхь дайнна дувцача харц хабарах саг тешаргвац. Мехкдаьтта, шоашта тӀайоагӀача хӀаманна йола сутарал, Ӏарбий халкъанна кач хоамат йолла безам хилар — из да агрессораш Ӏарбий мехкашта тӀаувзар.

Дунен тӀарча халкъаша дӀадех Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоале этта кхераме гӀулакхаш Ӏалаьмате сиха дӀадоахилга. Цу деша хьалхале йоахаш я Советски Союз, цхьабакъда, цхьацца доаца бахьанаш а доахаш, бӀаьхийча наха тоам бар духьа, из дош дувцилга а къоастаделга а тӀехьа доах американскии английскии доалерча гӀозараша.

Американскии английскии агрессораша Ӏарбий халкъашта лелабер тийшаболх ба, хӀаьта тийшаболх — баьчун кертах бодаш Ӏаьдал да.

Ишта хурда из кӀанз а.

Английски лордий палате

Лондон, 30 июль. (ТАСС). Селхан лордий палате йистеялар арахьарча политиках шин дийнахь я пренеш. Пренех къамаьлаш деш палатан членаша — лейбористаша критика йир Англес Юхерча Малхбоале лелаеча политикана, паччахьалкхений эггара керте латтарий совещани сихагӀа чакхъяккхар дӀадехаш.

Великобританен хьалха хиннача премьер-министро лорда Этле аьлар, английски правительствос Юхерча Малхбоале лелаю политика «шоай нах тӀехьа боацача хьалхле лелаеранца барта болаш царех тийша лелаю». Паччахьалкхений керте латтарий совещани чакхъяккхара раьза волаш Этле критика йир правительствана, совещани чакхъяккхарна йола советски предложенеш кхоачашъярна» сов лертӀа доацаш» гӀулакх леладарах.

Стэйнсгейт яхача лордо правительствагара дӀадийхар, правительстван керте латтарий совещани чакхъяккхарна йола ха оттаеш жоп далар.

Силкин яхача лордо чӀоагӀа во могадир Англи герзаца Ӏарбий мехкашта юкъерча гӀулакхашта юкъе гӀортар. «Вай цига леладу гӀулакхаш,— аьлар цо,— цхьанна хӀаман хьоадаь доацаш а кхераме а да, шекало йолча закона а кхы а дукхагӀа шекало йолча кхетама а хӀама да из. Тхо дерригаш а раьза да паччахьалкхений керте латтарий совещани хиларна. «Цо белгалдир английски правительство совещани чакхъяккхар кхоачашдетӀерта езаш хилар, укх гарттарча хана, цун дика гӀулакхаш кхоачаш а хургдолаш.

Великобританен Коммунистически партес английски халкъага даь кхайкарал

Лондон, 30 июль. (ТАСС). Великобританен коммунистически партес кепа теха кхайкарал арадаькхад, цунца английски халкъ тӀаьхьех цо кхы ха йоаццаш паччахьалкхений Эггара керте латтарий совещани хургйола ха оттаелга правительствагара хьадехар а парламент ахканарча каникулашка дӀа ца хецаш, Юкъерча Малхбоалера хӀанз этта чоалханера гӀулакх дӀадаллалца соцаяр а.

Паччахьалкхений эггара керте латтарий совещани цхьацца бакьзанашца тӀехьа тетта Малхбузерча державаша шоай хур деш хилар а лерхӀаш компартес белгалду: «ХӀанз биззача низаца хьаэттад паччахьалкхений эггара керте латтарий совещаний хургья е ца хулаш юсаргья яха дош. Дерригa а английски халкъа кара да».

ДӀахо кхайкарал тӀа йоах, Юкъерча Малхбоалера хьал дувца, общественносто бу низи цун кхерами бахьан Макмиллан раьза хинна хилар, хӀаьта хӀанз из совещани ца хилийта гӀерт из. «Юххьанца денз гуш дар йоах,— кхайкарал тӀа — Эйзенхауэри Даллеси Паччахьалкхений эггара керте латтарий совещанена духьал хилар».

Коммунистически партес дӀахойт Иракски республикана духьал агресси хилара кхерам хӀанз «вӀалла ца хиннача тайпара чӀоагӀа хилар».

Эскар вӀашагӀтохар сихлуш латт. Лондонерча Багдадски пакта дакъалацархой-мехкий Совещанеси кхерам тӀатессача Даллеса даьча къамаьлои вӀалла а яхац Ливанереи Иорданереи цар дӀабаха безам ба, законах йола Ӏарбий бокъонаш хьалха санна низаца тоӀае уж дага хилар мара.

Великобританен компартес британски тред-юниони конгресси тӀахьех, профсоюзи исполнительни комитети духхьал уж гӀулакхаш хьаллацарна вӀашагӀтеха совещани чакхъяккхарна.

Иордане нах лувцари низаш дари

Дамаск, 30 июль. (ТАСС). Аммане беча хоамах, Иорданен корола Хусейна английски эскара гӀонца шийна «тешаме ца хета» иордански эскара эпсараши гӀулакхера нахи лувцаш низаш ду. Хоамбу, укх тӀеххьарча деношка мехка 200 эпсар лаьца хиларах, из мехка берригача эпсарий кхоалагӀа дакъа да.

Кхыметтел, иордански эскара штаба начальник инарал Маджали а «тешаме боацаранца» лаьрхӀа ва. «Аль-Каббас» яхача газето хоамбечох Маджали яхача инарало Иорданен эскара йоккхий топаш англичаний эскара командованес дӀайийхача дӀаяла тигаьдац.

Цул совгӀа ши эзар гаргга бахаш бола нах а лийцаб. Набахтеши концентрационни лагераши хьалъйизай.

Корола Хусейна дехарца беррига нах лувцараш англичаний эскархой ба.

Маршала Амера даь къамаьл

Каир, 30 июль. (ТАСС). Египетски кепайоазоно хоамбечох ВӀашагӀкхийттача Ӏарбий Республикан вице - президент а, тӀема министр а тӀема низий главнокомандующи а волча маршала Абдель Хаким Амера селхан ОАР-а эскарашта хьалхашка къамаьл деш, аьлар 1952 шерара египетски революци, Ӏарбий къама цӀера оала лотабаь сийг ба. Цо лаккбу вай бехктоккхам — аьлар цо, вай мохк а дерригa Ӏарбий халкъ а лорадарна вай кийча хилар а дӀадех цо. Из бехктоккхам лелабелга бизза тӀаэц вай».

Маршала Амера аьлар, ВӀашагӀкхийттача Ӏарбий Республикани Иракски республикани халкъашта юкъера барт-цхьоагӀо чӀоагӀа я. «Вай,— аьлар Амера,— Ирака эскара гӀо - новкъостал де кийча да, моллагӀа гӀулакх эттача а. ВӀашагӀкхийттача Ӏарбий Республикан тӀема низаш, вай къаман сий а цун гӀулакхаш а лораде масса хана а кийча да».

ВӀашагӀкхийттача Ӏарбий Республиканна духьал империалисташа леладер

Каир, 30 июль. (ТАСС). Багдадерча «Аш-шааб» яхача газета корреспонденто хоам бечох, иракски Ӏаьдало Багдадерча ОАР-а посольствага хьаденнад Ирака хьалха хиннача премьер-министра Нури Саида цӀагӀара корадаь документаш, уж хиннад ВӀашагӀкхийттача Ӏарбий Республикан Сирийски районе хӀанз йола режим дӀаяккхарна йола империалистий заговора хьакъехьа.

Грецеси Германен Федеративни Республикаси Иракски республика къоабалъяьй

Афины, 30 июль. (ТАСС). Тахан Грецен доазол дехьарча гӀулакхий министра Аверофа нота яхьийтай иракски доазол дехьара гӀулакхаш леладеча министерствага, цу тӀа йоах гречески правительствос Иракски республика къоабалъяьй.

Бонн, 30 июль. (ТАСС). Укхаза дӀаккхайкадаь да, ФРГ правительствос, Иракски республика къоабалъярах соцам баь хилар.

Книжкаш наха юкъе доаржаде

Советски наха дукха книжкаш эш — дика а тайп-тайпара а книжкаш — хьехам бераш, коммунизм бахьан къовсам лелабе тӀахьехараш, наха кхетам лураш, дика пайда луш къахьега а культурно салаӀа а хьехам бераш.

Коммунистически партеси Советски правительствоси мел эшар Ӏалашцадьд дерригача доакъоех дола литература наха шерра хилийтарна. ДукхагӀа дегӀаух книжкай тиражаш, шерлу изданей тематика, хьаел книжкаш докха керда магазинаши киоскаши.

ДӀадахача шера кепа теха арадаьха книжкаш дерригача дунен тӀа араяьннача книжни продукцен ах я. Вай мехка книжкаш арадоах 124 меттала, цу даькъе СССР-е дахача къамий 85 меттала арадоах книжкаш. Революци ялалехьа хиннача Россие 40 къам шоай йоавув доацаш дар. ХӀанз шоай къаман литература да цар.

Цхьабакъда, сацца нзе дегӀаухаш долча книжкаш арадахаро хӀанз а бизза кхоачамбац книжкаш дешархошта. Из дукхача даькъе доашхалуш да книжкаш арахецача издательствай болх кхоачамбоацаш хиларах.

Нохч-ГӀалгӀай книжкай издательствос хӀанз а мела кхоачашду шийна хьалхашка оттадаь декхараш. Издательстван болхлошта кӀеззига хов дешачар хьашташ, шерра авторски актив вӀашагӀтехаяц цар. Нохчий-гӀалгӀай меттала хӀанз а кӀезига книжкаш арадоах вай балха хьалха латтарий опыт ювцаш. Книжкаш дешараша нийса критика ю издательствана цхьадолча книжкашта редактированиии художественни оформлении кхоачамбоацаш еш хиларна.

Дика книжка арадаккхара санна лоархӀам болаш да из дешарашка дӀаккхачийтар а. Советски книжка наха юкъе доаржадар боккхача политически лоархӀама гӀулакх да.

Вай республике шерагара шу массаза дала дукхатӀа хул книжкаш дохкар, лакхлу книжкай дукхал. Вай республикански книготорго план кхоачашъярна хьалхара моттиг лелаяьй РСФСР-чухь. Ховш да, юрташка дуккха магазинаш хиларо потребкооперацега юрташка книжкаш дохкарна йиш хулийташ хилар. Цхьабакъда, респотребсоюза хьалхле лелаераша хӀанз а мела леладу книжкаш дохкара гӀулакх вӀашатӀ доллалга. Книготоргера литература дӀаэцара план кхоачашъяьяц цо. Ножай-Юртовски, Гудермесски, Сунженски райошка дӀайидац книготоргера литература. Из чуйола посылкаш хьа ца йоасташ книготорге юхаахийта моттигаш а я. Цхьайолча потребкооперацен тикаьша вӀалла а книжкаш ца дохкаш, хӀаьта уж дохкача моттиге геттара къе я цар ассортимент.

Дукха ха йоаццаш вай республикерча кагийча наха боккха лоархӀам бола хӀама даьд. Еррисоюзни кагийча наьха Ленински Коммунистически Союза 40 шу дизар белгалдеш, Нохч-ГӀалгӀай ВЛКСМ обкомо респотребсоюзаца, книготоргаца, «Союзпечата» отделаца, культурани паччахьалкхен торговлени, потребкооперацен болхлойи профсоюзий обкомашца цхьана лаьрхӀад 1-ча июле денз 15-ча октябре кхаччалца наха юкъе книжкаш доаржадара конкурс чакхъяккха. ХӀара комсомольцо 15-ча октябре кхаччалца духхьал 100 сома книжкаш наха юкъе доаржадича, тӀаккха а республике бахача нахага 4 миллион сома книжкаш кхоачаргда. ХӀаьта из да, итташ эзараш болча къахьегамхой дезалашка дуккха а дика книжкаш кхоачархилар.

Наха юкъе книжка юкъедахьарна а цу гӀулакха пропаганда ярна а боккха лоархӀам болаш я библиотекаш. Июнь бетта 40 шу дуз библиотекаши книжкаш чудола моттигаши лораярах дола Совнаркома декрет арадаьнна. Нагахьа сана революци хилале Нохч-ГӀалгӀай мехка цхьа библиотека хиннаяле, хӀанз НГӀАССР Культуран Министерстве 396 библиотека я 2 миллиони 351 эзар экземпляр книжка а долаш.

Сакъердаме, массадолча тайпара балхаш леладу Чехова цӀерахча республикански библиотеке, Шалински, Воздвиженски, иштта кхыча районий библиотекашка... Цар, тайп-тайпара формаш лелаю книжка наха юкъе доаржадарна: дешархой конференцеш, литературни вечераш, лекцеш, деша могадеча литературан спискаш хьалъетт, книжкай выставкаш ю, и кх. дӀ. Книжка наха юкъе доаржадарна цу библиотекаша болхлоехи колхозхоехи, интеллигенцехи болча наьха шерра актив юкъе кхувл.

Цхьабакъда, дукхача библиотекаша хӀанз а кхоачамболаш болх бац книжкаш наха юкъе доаржадарна, книжкай магазинашца гӀулакхацара бувзам лелабац, книжкаш наха юкъе доаржадарна царна гӀо дац, актив а яц цар.

Советски книжка — Дунен чу эггара хьалха латта, эггара бакълув книжка да.

Даьхе тоаярна кӀаьд ца луш къахьега, коммунистически общество хьалъярна лелабеча къовсама советски халкъа новкъостал деча книжкана шерра никъ лургба вай!

Ленински района кхалнаьха 1-ча конференцера

1-ча августа Ленински района балха а общественни вахара а хьалхле лелаеш бола кхалнах гулбелар Кирова цӀерахча паркерча театре шоай 1-ча конференце. Конференце цар дувца оттадир политически, культурни, боахамеи вахарах кхалнаха дакъа лацар. Нохч-ГӀалгӀай АССР-а II-ча кхалнаьха съезде бахийта делегаташ харжари.

Президиум а харжа конференци хьайийлачул тӀехьагӀа, доклад е дош делар Ленински района партен райкома секретара нов. Галкована. Цо ший къамаьлаца белгалдаьккхар Ленински районерча промышленни предприятешкеи, больницашкеи, школашкеи, культурни а кхыйолча учрежденешкеи болх беш шоай декхараш маӀача наха нийса кхоачащдеш 15 эзар кхалсаг хилар. ДӀахо къамаьлаца цо бувц районе болх дика лелабарахи общественни вахарах дакъа дика лацарахи сий деш бола кхалнах. Царна юкъе ба «Красни молот» яхача завода болхло Меранцева Ирина, Горпромкомбинатера Тапалова Елизавета, Нохч-ГӀалгӀай Лакхехьарча Совета депутат йола Ужахова Люба, 27—28 шера малярали, каменщикали гӀишлой управлене болх беш хьабоагӀа н. н. Уткина, Кардашова, Нохч-ГӀалгӀай АССР-а истореи, меттеи, литературани Ӏилма тохкама института йоккхагӀа йола болхло Чантиева кхыбараш а. Ший доклад йистейоалаш нов. Галковс белгалдаьккхар районерча кхалнаьха балха юкъера кхоачамбоацараш а царна хьалхашка латта декхараш а.

Доклад яь йистеяьнначул тӀехьагӀа пренеех къамаьлаш дир 10 делегато. Цар дийцар шоай дика гӀулакхаш а вахара а балха юкъера кхачамбоацараш чахкагӀа дӀадоахилга а. Къамаьлаш даьчарна юкъе бар н. н. Саламатина, Чантиева, Коровянская, Каденко, Катаева кхыбараш а. Шоаш даьча къамаьлашца цар харцахь лаьрхӀар Американски интервенташа Юкъерчеи, Юхерчеи Малхбоале герзаца йолаяь агресси.

Делегаташа кхайкарал дир Ленински района берригача кхалнахага, Американски интервенце Ливанеи, Иорданеи, Иракеи, йолаьча харцахьарча агрессена духьала кхы а дикагӀа къахьегарца жоп лулда аьнна.

Конференцен делегаташа шоай болх тоабарна соцамаш дир, хӀаьта Нохч-ГӀалгӀай АССР-а кхалнаьха II-ча съезде бахийта 22 делегат харжар.

В. РАЖАПОВ.

Куйбышевски театра кердача спектаклаш тӀа

Куйбышевски театре творчески коллектив шозлагӀа енай Грозне, грозненцаша дика сий а ду цар, опереи, балети, оперетти езарий безам тӀагӀоргболаш увттаю цар шоай гастролий репертуар.

Ерригача спектаклех дувца-м эшац, царех цхьаяраш ювцаш «Сердало» газета тӀа яздаь хиннад. Са ала безам ба советски композиторий постановкаш Куйбышеверча сцене увттадарах.

Вай мехка эггара хьалха оттайир Куйбышевски театро советски композитора В. Шебалина язъяь «Укрощение строптивой» яха керда опера.

Из дика оттаяь спектакль йолга ховргда грозненцаша цун деча сийнах а.

РСФСР-еи ТАССР-еи искусствай заслуженни деятель волча С. Бергольца хьалхле лелаеча театра, оркестра музыкаца хоалу ладувгӀараш та операн дикал.

Дика къахьийгад, дика стиль а хӀанзарча ханара живописность а хьахьокхаш спектакль оттаяьча режиссера С. Штейна а.

Цу операн персонажаш дика хьахьекхар къонача артисташа Н. Шабановаси (Катарина), А. Зябловаси (Петруччио).

Н. Дуваевске «КӀай кӀарцхал» яхар санна наха дика лоархӀаш а, дуккханахьа йовзаш а я Ю. Милютина «Поцелуй Чаниты» яха оперетта. Нах дика дӀаккхетабеш хьахьекхад драматурга Е. Шатуновскеси композитора Ю. Милютинеи цу произведене тӀа цхьан Латиноамерикански мехкарча студентий группа Дерригдунен кагирхой фестивале кхача гӀерташ хинна хилар а, машар чӀоагӀбарна цар лелабеча къовсамах а. Цу произведенех РСФСР заслуженни артиста режиссера Д. Камерницке оттаяь спектакль дикагӀа ярех лоархӀаш я. Бокъонца болча, машар хилийтарна къовсам лелабеча кагирхой образаш дика хьахьокх артисташа К. Денисовс (Чанита), Е. Красик (Пабло), А. Погребной (Рамон), Н. Сухов (Дьего).

Театра репертуараца да французски композитора Адана двухактни «Жизель» яха балети, эрсий композитора А. Аренске «Египетские ночи» яха одноактни балети. ШаккӀа а спектакль наха дика тоамбеш, сакъердаме чакхъяьлар.

Дика кхоачащдир ший декхар «Жизель», «Египетские ночи» яхача балетий постановкашка дакъа лоацаш хиннача балетмейстера Н. Даниловас.

Куйбышевски театра творчески коллективо йистейоах Грознера шоай гастролеш 6 августа «Травиата» яхача прощальни спектаклаца.

Л. МАРЬЯНОВ.

Бригадера культмассови болх дика вӀашагӀбеллаб

Ялаташ чуэца доладаннача дийнахьа денз дика вӀашагӀбелла дӀахьу наха юкъера культурно-кхетама болх Кантышеверча клуба директора Арчаковси библиотека заведующе Мурзабековси.

Дика кийчъяь, плакаташца, лозунгашца хозъяь я кхашкара сташ, хӀаьта масса хана деша художественни литература, керда газеташ, журналаш хул станашка. Болхлошта каст-каста лекцеши беседаши а еш. ЧӀоагӀа сийду къахьегамхоша цар арахецача «Крокодил» яхача сатирически газета, хан-ханнахьа араювлача «Боевой листока», «Молния» яхача къахьегам листока. Стане цӀе уголок а я, наха дика салаӀа моттиг а йолаш.

М. ТОРШХОЕВ.

Наьсарен район.

Автобусий станце хӀанз а порядок яц

Грознерча автобусни станце касткаста бӀаргаго йиш йолаш да станцен начальник нов. Шахидов волча а, диспетчер волча а дукха гулбенна нах хилар. Лоацца аьлча царех дукхагӀчар дех автобус тӀехьа хӀана йисай, станце справочни бюро хӀана яц, йоккхача автобуса меттел зӀамига автобус хӀана енай яхача хаттарашта жоп лулга.

Иштта хилар укх шера июль бетта 23-ча дийнахьа а. Первомайске болхача нахата автобуса билеташ дехкар, автобус йода ха хьатӀакхаьчача автобуса меттел Сунженски районерча Орджоникидзевски автобазас яйтар № 10-04 йола грузотакси. Билеташ дола пассажираш машина дӀатӀабахча машина хьалйизза багӀаш нах бар. Тхона моттигаш хьая аьнна аьлча шофера нов. Кориговс аьлар: «Са киса йоахк мотт шоана уж моттигаш». Билеташ дола нах Первомайске ца болхаш бисар, Коригов билеташ доаца нах а ийца дӀавахар. Автобуса меттел орджоникидзевски автобазас грузотакси ухийташ моттиташ касткаста хул тха, йоах автостанцен диспетчера, цхьабакъда цох бола хоам пассажирашка дӀа-м кхайкабац цо.

Автостанце хаттара жоп дала справочни бюро яц, из бахьан долаш ший организацонни болх бе беза начальник пассажирий хаттарашта жоп тела а кхоавац, цул совгӀа телефонаца автостанцера справка езаш хилча а автостанцен начальник волча телефон тоха еза.

Грознера автостанци а орджоникидзевски автобаза а кара йолча нохч-гӀалгӀай автотресто дукхагӀа теркам тӀа а бахийта дӀадаха деза дукха къахьега а ца дезаш, дӀадаьхача наха йоккха паргӀато а хургйолаш дола кхоачамбоацараш.

Т. ТЕБОЕВ.

Керда газеташи журналаши —бригадашка

МагӀалбикерча Советски яхача юртарча Котиев Башир заведующи волча библиотеке масса кана а дукха хул книжкаш дешараш. Шоай мукъа ха сакъердаме а культурно а дӀахьу цига юртарча къахьегамхоша: художественни литература, газеташ, журналаш дешаш, шахматех, шашкаех, доминох ловзаш.

Ялат чуэца, беррига болхлой кхашка ара баьлча уйла йир Башира: «Са книжкаш дешараш сихбенна кхашкара балхаш деш ма бий, хӀаьта е художественни литература, е газеташ, журналаш дахьа балха тӀара а бувлаш цӀаакха йиш мичай царга. Цигга дӀаккхахьа деза царна книжкаши, керда журналаши газеташи»,— соцам бир цо. Ший низи хаи ца кходеш кхашкарча бригадашка книжкаши, журналаши, газеташи кхахьа ваьлар Башир.

Йоккха терко ю Башира библиотеке ухача боккхийча наьха царна массаза керда газеташ дешаш, журналаш тӀара сакъердаме статьяш ешаш.

ДӀахо а толамца дӀабахьа низ лулба Башира из лоархӀаме болх!

ХИДИРОВ Мурад.

ДикагӀа барех яздаь плакаташ

ВЛКСМ Нохч-ГӀалгӀай обкомо кийч а даь дуккхача тиражех арахийцад Грозненски химзаводе дика къахьегаш болча кагирхоех яздаь дола плакаташ «Советски Союза Коммунистически партен Центральни Комитето баь соцам — кхоачашбергба» аьнна кертаяздаьча плаката тӀа дувц химически завода аппаратчица Пелагея Колесникова, лаборантка Громыко, штукатура Борисенко иштта кхыбарий а дикача балхах.

Ю. ЮРЬЕВ.

Спорт езаш ба уж

«Динамо» яхача обществан спартакиада йолча хана диск кхосса судахочо Б. Матиев хьавийхача гулбеннача наха моттацар цу спортсмено спартакиаде котало йоаккхаргъя, аьнна. КӀеззига тосса а венна кхессар Матиевс диск. Судахочо Ӏо дистар диск кхоссара дӀоахал. 41,5 метр — иззал гаьна дежар диск Ӏо. Иззал гаьна диск кхосса магаргзар цига цхьанна а спортсмена. Моаршалца из хеставеш бар Матиева доттагӀий.

«Мальсагов Ахьмад... Мичара ва из?» — из хаттар дӀа-юха телар Грозне финальни шахматни хьалхле йоаккхача дийнахьа шахматех ловза гулбеннараша. Грознерча шахматисташта юкъе кӀезига бар из вевзараш, дика ловзача шахматистех из лархӀа а лацар царна. Бакъда, турнирни партеш цунца лайза баьлча-м цунах шоай дага лаьтта уйлаш хийцар цар. Цу тайпарча лоархӀамерча яхье дакъа лоацаш кхы хинна вацар Нохч-ГӀалгӀай педагогически института студент вола Мальсагов Ахьмад, хӀаьта а ше дикагӀа ловзарех шахматист волга хьа-м хьекхар цо. Цу турнире даьхача хьокхамех спортивни цхьоалагӀа разряд елар цунна.

Республикерча, городерча, районашкарча спортивни яхье дакъа лоацаш дуккха а ба нохчийи гӀалгӀайи спортсменаш. Нохч-ГӀалгӀай АССР-а юрташкарча спортсмений зональни яхье вӀашагӀкхийттача хана волейболах, футболах, городкаех, баскетболах дика лайзар Наьсарен района физкультурникий команда. Цу командаца а дукхагӀа бараш гӀалгӀай бар. Финальни яхье дакъа лаца бокъо яьккхар цар.

«Урожай» яха сборни команда нохчийи гӀалгӀайи футболисташ вӀашагӀъелла я. Цунца ба дика спортивни говзал йола футболисташ Газалиев, В. Шамхадов, Х. Гагиев, С. Мамакаев кхыбараш а.

Р. АЛИМОВ.

Редактора зам.
Дж. ХАМАТХАНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цӀераха кинотеатр

Йоккха зал — **«Цхьан кхалсага яхар».** Долалу 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗӀамига зал № 1 — **«ГӀалаш тӀара байракхаш».** Долалу 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.

ЗӀамига зал № 2 — **«Сийрда никъ».** Долалу 9.30, 11.30, 1.30, 3.30. 5.30, 7.30, 9.30.

ЗӀамига зал № 3 — **«Дошона кара ваха».** Долалу 9.15, 11.15, 1.15. 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

Кинотеатр Родина

Берий сеансаш — **«Дружок».** Долалу Ӏуйрийна 8.30, 9.45.

«Шин наьна воӀ». Долалу 3.15, 9.30.

«18-гӀа шу». Долалу 11, 7.15.

«Бакъдар». Долалу 1.15, 5.15.

Ахкан кинотеатр

«Шин наьна воӀ» — Долалу сайрийна 8.

«Безам бувцаш йола поэма». Долалу сайрийна 9.45.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 23, телефоны: редактора 2-41-23, зам. редактора 2-07-01, отдела партийной жизни 2-25-72, корректорской — 2-30-91.

СФ02306 Типография им 11 августа 1918 года, проспект Революции 30/3. Заказ № 4751